

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Přínos České republiky k obnově a rozvoji
Afgánistánu, analýza postupů a výsledků**

**Czech Republic contribution to reconstruction
and development in Afghanistan, the process
analysis and results**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Bc. Pavla Knotková

Kladno, květen 2016

Z a d á n í d i p l o m o v é p r á c e

Student: **Pavla Knotková**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Přínos České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu, analýza postupů a výsledků**
Téma anglicky: Czech Republic contribution to reconstruction and development in Afghanistan, the process analysis and results

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce bude zaměřena na přínos ČR k obnově a rozvoji válkou zničeného Afghánistánu po roce 2002.

Cílem práce je analyzovat míru a účinnost přínosu ČR v porovnání s úsilím jiných, s námi srovnatelných států NATO.

V teoretické části budou popsány provinční rekonstrukční týmy působící v dané oblasti v letech 2002 - 2014 a navazující výcviková operace s názvem Resolute Support s uvedením zaměření jejich činností. Budou analyzovány zejména postupy a metody rekonstrukce a také vynaložené prostředky.

Praktická část bude věnována analýzám projektů provinčních rekonstrukčních týmů ČR a jiných států NATO. Následně bude provedena komparace výsledků působení jednotlivých týmů, úspěšnosti projektů a jejich reálný přínos k obnově a rozvoji Afghánistánu ve srovnání s původními plány. Dále budou analyzovány postupy a výsledky projektů zahraniční rozvojové spolupráce, jejímž realizátorem je například Člověk v tísni. Výsledkem budou i doporučení jak efektivně rozsáhlou rekonstrukci státu vykonávat.

Seznam odborné literatury:

- [1] HYNEK, Nik, Jan EICHLER a Lubomír MAJERNÍK, Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy, Ústav mezinárodních vztahů, 2012, ISBN 978-80-87558-06-5
- [2] WAISOVÁ, Šárka, Poválečná obnova Afghánistánu - proměny vztahu vlády a nevládních organizací, ročník 43, číslo 2, 2008, Mezinárodní vztahy, ISSN 0323-1844
- [3] HYNEK, Nik a Péter MARTON, Statebuilding in Afghanistan: multinational contributions to reconstruction, Routledge, 2011, ISBN 978-020-3807-255

Vedoucí: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Zadání platné do: 20.08.2017

vedoucí katedry / pracoviště

l.s

děkan

V Kladně dne 01.11.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Přínos České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu, analýza postupů a výsledků*“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mému vedoucímu diplomové práce Ing. Jiřímu Halaškovi, Ph.D., za odborné vedení práce. Děkuji také za možnost konzultací a diskuzí o řešeném problému.

Chtěla bych také poděkovat pplk. Martinu Krumníkovi, MA, za ochotu a vstřícnost se osobně sejit a předat mi své zkušenosti z vedení 103. střediska CIMIC/PSYOPS v Afghánistánu.

Děkuji i Jaroslavu Petříkovi za komunikaci a odpovědi na mé otázky ohledně zapojení Člověka v tísni v Afghánistánu.

Ráda bych tímto poděkovala všem přednášejícím, kteří mě v době studií na této škole odborně vzdělávali.

Název diplomové práce:

Přínos České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu, analýza postupů a výsledků

Abstrakt:

Diplomová práce je zaměřena na přínos České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu. Analyzuje českou rozvojovou pomoc v této válkou zničené zemi po svržení vlády Tálibánu (od roku 2002). Jedním z nástrojů české rozvojové pomoci v Afghánistánu byly projekty provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar (v letech 2008 – 2013). Dlouhodobým nástrojem české rozvojové pomoci jsou rozvojové projekty v gesci České rozvojové agentury realizované mimo jiné neziskovou organizací Člověk v tísni. Práce analyzuje postupy a metody těchto rekonstrukčních a rozvojových projektů. Hodnotí, zda byla většina projektů řádně ukončena a předána do užívání. V práci je provedena komparace českého, maďarského a norského PRT. Srovnání je provedeno na základě předem stanovených ukazatelů a vypočítaných hodnot pro reálné porovnání a vyhodnocení, zda české PRT vynakládalo úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu srovnatelné s maďarským a norským PRT.

Klíčová slova: Afghánistán, provinční rekonstrukční tým, zahraniční rozvojová spolupráce.

Master's Thesis title:

Czech Republic contribution to reconstruction and development in Afghanistan, the process analysis and results

Abstract:

The thesis is focused on the contribution of the Czech Republic to reconstruction and development in Afghanistan. This work analyses the Czech development assistance to the war-devastated country after the overthrow of the Taliban regime (since 2002). The provincial reconstruction team in the province of Logar (2008 – 2013) was one of the Czech development assistance in Afghanistan. Development projects in the responsibility of the Czech Development Agency, which are among others implemented by the non-profit organization called People in need, are a long-term instrument of the Czech development assistance. The thesis analyzes process and methods of these reconstruction and developing projects. It evaluates whether the most of the projects were properly finished and put into the use. The study includes the comparison of the Czech, Hungarian and Norwegian PRT. The comparison is made based on predetermined indicators and calculated values to get a realistic comparison and evaluation whether the Czech PRT made every effort comparable to the Hungarian and Norwegian PRT to reconstruct and develop Afghanistan.

Key words: Afghanistan, Provincial Reconstruction Team, Foreign Development Cooperation.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretické základy práce	11
2.1	Afghánská islámská republika – základní údaje.....	11
2.1.1	Klima a geografie	12
2.1.2	Zemědělství	12
2.1.3	Gramotnost a vzdělávání v Afghánistánu	13
2.1.4	Řemeslné dovednosti Afghánců, energetika a životní úroveň	14
2.1.5	Talibán jeho vznik, ideologie, cíle	15
2.2	Historie Afghánistánu	16
2.2.1	Britsko-afghánské války.....	17
2.2.2	Válka proti SSSR	18
2.2.3	Základna al-Káidy v Afghánistánu	18
2.2.4	Odvětné akce USA po 11. září 2001	19
2.2.5	Mnohonárodnostní systematická rekonstrukce Afghánistánu	20
2.3	Mise ISAF 2001 - 2014	22
2.3.1	Zaměření a činnost	23
2.3.2	Zúčastněné státy	23
2.3.3	Analýza úspěchů mise ISAF do konce roku 2006	24
2.3.4	Ukončení mise ISAF	24
2.4	Provinční rekonstrukční týmy	25
2.4.1	Národní rekonstrukční týmy v provinciích	26
2.4.2	České PRT v provincii Lógar v letech 2008 – 2013	27
2.4.3	Provincie Lógar	29
2.5	Resolute Support Mission.....	30
2.6	Účast AČR na misích Operation Enduring Freedom, International Security Assistance Force a Resolute Support Mission v Afghánistánu	31
2.7	Zahraněční rozvojová spolupráce ČR – základní údaje	33
2.7.1	Člověk v tísní, o. p. s. – působení v Afghánistánu.....	34
2.7.2	Společnost Podané ruce o.p.s. – činnost v Afghánistánu	35
2.7.3	Charita České republiky v Afghánistánu	35
2.8	Dílčí závěry.....	36
3	Cíle práce a hypotézy	39

4	Metodika	40
5	Výsledky	42
5.1	Zahájení činnosti českého PRT, původní plány projektů	42
5.2	Konkrétní podpora českého PRT v Lógaru	43
5.2.1	Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů českého PRT v letech 2008 – 2013	44
5.2.2	Analýza vybraných projektů českého PRT v Lógaru	51
5.3	Program rozvojové spolupráce 2013 - 2017 (Afghánistán).....	56
5.3.1	Realizace programu spolupráce a rozvojových projektů	57
5.3.2	Finanční podpora Afghánistánu v letech 2014 - 2017	58
5.4	Projekty rozvojové spolupráce české rozvojové agentury.....	59
5.4.1	Rozvojové projekty navazující na humanitární aktivity	63
5.5	SWOT analýza rozvojových projektů v Afghánistánu	64
5.6	Komparace přínosu Maďarska, Norska a České republiky při působení v Afghánistánu, PRT	66
5.6.1	Maďarsko v Afghánistánu.....	66
5.6.2	Norsko v Afghánistánu	67
5.6.3	Komparace českého, maďarského a norského PRT	69
6	Diskuze.....	72
7	Závěr	81
8	Seznam použitých zkratk	82
9	Seznam použité literatury.....	83
10	Seznam obrázků	92
11	Seznam použitých tabulek	93
12	Seznam příloh	94
13	Přílohy.....	95

1 Úvod

Česká republika se podílí na zahraniční rozvojové pomoci již od roku 1995. Naše pomoc není sice co do finanční částky veliká (ve srovnání například se skandinávskými státy, kde je zhruba sedminásobně vyšší), tvoří asi 0,1 % hrubého domácího produktu, ale i tak má svůj význam a smysl. [1, str. 7] Pozitivní vliv zahraniční rozvojové pomoci se projevuje nejen v zemích příjemců, ale i u nás – přinejmenším dochází ke zvyšování povědomí o problémech v chudých a rozvojových částech světa.

Solidarita a altruismus rozvinutých zemí s chudými a rozvojovými zeměmi představuje mimo jiné důvod, proč poskytovat rozvojovou pomoc. Rozvojová spolupráce může také do určité míry předcházet nepřátelství, terorismu a ozbrojeným konfliktům. Navíc prostřednictvím rozvojové spolupráce, rozvojem demokracie a dobrého vládnutí v chudých a rozvojových zemích můžeme napomoci i omezení nelegální migrace a organizovaného zločinu. [1]

Výše vyjmenované důvody mě vedly k výběru diplomové práce s názvem: *„Přínos České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu, analýza postupů a výsledků“*.

V diplomové práci nejprve přiblížíme základní informace o Afghánistánu a stručně popíšeme jeho historii. Další části práce věnujeme stabilizační, rekonstrukční a výcvikové misi v Afghánistánu s názvem International Security Assistance Force (mise ISAF), provinčním rekonstrukčním týmům (PRT), nastupující nové misi Resolute Support a účasti AČR v těchto misích. Dále se zaměříme na zahraniční rozvojovou spolupráci, jejímž významným realizátorem v gesci České rozvojové agentury je mimo jiné nestátní nezisková organizace Člověk v tísni. Praktickou část zaměříme na konkrétní rekonstrukční a rozvojové projekty, které vykonávalo české PRT v provincii Lógar a Člověk v tísni v několika oblastech Afghánistánu. Provedeme analýzu těchto projektů a uvedeme finanční pomoc, kterou ČR na ně vynaložila. V návaznosti na to vybereme některé projekty, které podrobněji analyzujeme. Dále srovnáme působení a vynaložené úsilí českého PRT s úsilím maďarského PRT a norského PRT. K porovnání použijeme předem stanovené srovnávací ukazatele.

Cílem předkládané práce je analýza postupů a metod, které vynaložila ČR k obnově a rozvoji válkou zničeného Afghánistánu. V souvislosti s tímto cílem se zaměříme na to, zda byla většina rozvojových projektů vedených ČR pro Afghánistán řádně ukončena a předána do užívání. Dalším cílem je analyzovat úsilí ČR k obnově a rozvoji Afghánistánu v porovnání s úsilím jiného s námi srovnatelného státu a vyspělého státu NATO. Na podkladě výsledků komparace z předem stanovených ukazatelů a doplněných výpočtů zhodnotíme, zda český provinční rekonstrukční tým vyvíjel úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu signifikantně srovnatelné s PRT dalších států NATO, jež v rámci mise ISAF působily v některé z provincií v Afghánistánu.

Na základě zjištěných informací uvedeme možné návrhy a doporučení k efektivnějšímu rozvoji a obnově Afghánistánu.

2 Teoretické základy práce

Afghánistán je jednou ze zemí světa, kde probíhá již dlouhodobě česká zahraniční rozvojová spolupráce. Tradice pomoci Afghánistánu od České republiky (dříve Československa) sahá do osmdesátých let 20. století. K přetrhání vazeb došlo po nástupu Tálibánu k moci v roce 1996. Navázání na rozvojovou pomoc pak přišlo v roce 2001, kdy v regionu začaly poskytovat pomoc české nevládní organizace a v letech 2008 – 2012 provinční rekonstrukční tým v provincii Lógar. [1, str. 9]

2.1 Afghánská islámská republika – základní údaje

Afghánistán, oficiálním názvem Afghánská islámská republika, se svou rozlohou, která činí 652 230 km², se řadí na 41. místo světového žebříčku. Je to asijský stát, který sousedí s Pákistánem, Íránem, Turkmenistánem, Uzbekistánem, Tádžikistánem a Čínou.

Hlavním městem Afghánistánu je Kábul. Celá země se administrativně rozděluje na 34 provincií. Žije zde zhruba 32 milionů lidí (2014). Obyvatelstvo je složené z mnoha etnických skupin, které tvoří Paštunové (afghánští a početnější pákistánští), Tádžikové, Hazárové, Uzbekové a další. Hlavním náboženstvím je islám, rozděluje se v zastoupení 80 % sunnitě a 19 % šiitě. Pouze 1 % tvoří ostatní náboženství. [2] V Afghánistánu se používá celá řada jazyků. Převládající dorozumivací jazyk se nazývá darí, dalšími jsou paštunština, turkické jazyky (uzbečtina, turkmenština) a asi ještě 30 jiných. Jak můžeme vidět výše, pro Afghánistán je typická vysoká míra etnické a lingvistické rozmanitosti.

Afghánistán sužují přírodní pohromy jako je zemětřesení, záplavy, sucha, studené zimy a horká léta. Aktuálními problémy životního prostředí v této zemi jsou omezené přírodní zdroje sladké vody a nedostatečné dodávky pitné vody, znečištěná voda a ovzduší, desertifikace, degradace půdy a odlesňování. [3]

2.1.1 Klima a geografie

Afghánistán je zemí s kontinentálním podnebím. Jsou pro něj typické studené až mrazivé zimy a horká suchá léta. Velké teplotní výkyvy se vyskytují nejen v různých obdobích roku, ale i mezi dnem a nocí. Například v letním období na jihu země v pouštních oblastech dosahuje teplota přes 45 °C a naopak v zimním období v horských oblastech -50 °C.

Většina povrchu Afghánistánu je tvořena horami, kdy nejvyšší vrcholy přesahují i 7 000 m n. m. a jsou permanentně pokryty sněhem. Téměř polovina území se nachází ve výšce nad 1 800 m n. m. Střední a severovýchodní oblast země zabírá horská soustava nazývaná se Hindúkuš s nejvyšší horou Afghánistánu Nošak, která měří 7 492 m n. m. Tento horský masiv se rozléhá v délce 800 km. Horské průsmyky jsou pokryté stepí či šterkovou pouští, kde je pouze sporá vegetace. Severně od Hindúkuše se rozléhají zemědělsky obdělávatelné pláně. Jižně a jihozápadně se nachází rovinatá náhorní plošina, kterou pokrývají pouště, polopouště a bezodtoké solné pánve, které neumožňují efektivní zemědělství.

Afghánistán je zemí s nízkým ročním průměrným úhrnem srážek, který činí něco přes 300 mm. Významnými vodními zdroji užitkové a pitné vody jsou řeky Hilmand (pramení asi 80 km od Kábulu a odtéká směrem na jihozápad za hranice s Íránem), Kábul (protéká stejnojmenným městem dále do Pákistánu) a Amudarja. Vzhledem k nízkým srážkám má smysl obdělávat pouze půdu, která leží v bezprostřední blízkosti vodních toků. [1, str. 11-12]

2.1.2 Zemědělství

Zemědělská půda pokrývá přibližně 58 % území Afghánistánu, z toho necelých 12 % tvoří orná půda a 46 % trvalé pastviny. Lesy, které zahrnují jen 2,1 % povrchu, jsou káceny pro palivo a stavební materiál. [3]

I přes náročné klimatické podmínky se zemědělstvím živí téměř 80 % obyvatel Afghánistánu. Nejvyužívanějšími oblastmi pro zemědělství v Afghánistánu jsou roviny a předhůří na severu země. Mezi plodiny, které se zde pěstují, se řadí bavlna, pšenice, rýže, kukuřice, ale i zelenina, ovoce a ořechy. Rozšířenou plodinou je mák setý, který se

však vysazuje za účelem zisku z opia. V době svého největšího rozmachu této výhodně obchodovatelné drogy na černém trhu (především v Rusku a Evropě) dosahovala jeho produkce množství až několika tisíc tun ročně. [1, str. 12]

Místní zemědělci nebojují pouze s náročnými klimatickými podmínkami, ale i s nedostatkem kvalitního osiva, hnojiv a neznalostí vhodných pěstitelských postupů. K opuštění od tradičního způsobu pěstování plodin došlo v důsledku desetileté války, přesídlování a také vlády Tálibánu, která po svém pádu v roce 2001 zanechala vzdělávání na zemědělských školách v žalostném stavu. [4]

2.1.3 Gramotnost a vzdělávání v Afghánistánu

Vzdělávací systém v Afghánistánu byl zničen již v počátcích sovětské okupace, kdy většina učitelů opustila Afghánistán. Další velký úpadek ve vzdělávání nastal v roce 1996, kdy tálibánský režim zakázal vzdělávat ženy. Institucemi poskytujícími základní a střední vzdělání se staly náboženské školy. [5]

Vzdělávání bylo dlouhodobě podfinancovaným sektorem a tak postupně došlo k tomu, že byl nedostatek kvalifikovaných učitelů na všech úrovních vzdělávání. Infrastruktura byla buďto neudržovaná, nebo zničena v průběhu bojů. Po pádu režimu Tálibánu země trpěla akutním nedostatkem vzdělávacích institucí. I přesto, že se situace po letech investic do oprav a staveb nových budov zlepšila, problémem stále zůstává nedostatek vzdělaných a zkušených učitelů, zastaralé učební osnovy a neefektivní řízení, jak na úrovni škol základních, tak i středních. [6]

Odhady ngramotnosti z roku 2006 udávají 57 % mužů a alarmujících 87 % žen. Podle údajů z Ministerstva školství v roce 2008 navštěvovalo školu 8 miliónů dětí, z toho byly 3 miliony dívek. V lavicích však stále sedává jedna dívka v poměru ke třem až čtyřem chlapcům. Tento fakt ukazuje na převládající vesnickou tradici, kde do škol jsou posíláni především chlapci. [5]

2.1.4 Řemeslné dovednosti Afghánců, energetika a životní úroveň

Rozšířený chov ovcí a koz Afghánci využívají nejen na mléko, ale i na vlnu, z které vyrábějí koberce. Výroba koberců je tradiční řemeslnou dovedností. Většina řemeslníků pracuje v malých dílnách nebo doma, jelikož průmysl je zde málo rozvinutý. Vyváží se surová bavlna, vlna a kůže či ručně zpracované výrobky z těchto materiálů. Země není energeticky samostatná, výjimku tvoří určité zásoby zemního plynu. Dnes je i potravinově závislá a tak množství obyvatel je odkázáno na potravinovou pomoc ze zahraničí.

Navzdory masivní humanitární a rozvojové pomoci v posledních letech je Afghánistán stále rozvrácenou a zpusťšenou zemí v oblasti infrastruktury, kvality státní správy i bezpečnostní situace. Přibližně polovina obyvatel Afghánistánu žije pod hranicí chudoby. Řadí se do ekonomicky a materiálně nejméně rozvinutých zemí světa. Očekávaná délka života obyvatel v Afghánistánu dosahuje jen málo přes 40 let. Podobně špatně je na tom i vysoká kojenecká úmrtnost, která odpovídá přibližně 140 z 1000 narozených (srovnání s ČR 3/1000). V důsledku vysoké úmrtnosti nelze i přes vysokou fertilitu žen (kolem 6,5 dětí) mluvit o nadměrném přírůstku obyvatel. Svou roli v tom hraje i početně významná emigrace, jež je zapříčiněna dlouhotrvajícími válkami na tomto území. Velká emigrační vlna byla vyvolána sovětskou invazí do Afghánistánu v letech 1979 - 1989. Emigranti v té době směřovali hlavně do sousedních zemí jako je Pákistán a Írán. [1, str. 12] V příloze 1 ukazujeme graf migrace Afghánců, který je zpracován UN DESA (United Nations Department of Economic and Social Affairs), 2013. Je na něm vidět i druhá migrační vlna. Tentokrát ale šlo o návrat některých Afghánců z Iráku po ukončení sovětské okupace. Přesto, že řada afghánských občanů se vrátila do své vlasti, tak docházelo v dalších letech k afghánským emigracím do Pákistánu. Podle United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) jsou Afghánci druhou nejpočetnější národností, která přišla do Řecka v průběhu období ledna 2015 až února 2016. Tento graf přikládáme v příloze 2 spolu s údaji o množství běženců v příloze 3. Emigrace afghánských občanů se již tedy netýká pouze jejich okolních států, ale dnes i Evropy, kam řada z nich míří.

2.1.5 Tálíbán jeho vznik, ideologie, cíle

Tálíbán se v listopadu roku 1994 objevil jako nová a v afghánském bezpečnostním prostředí neznámá organizace. Toto hnutí mělo zjevné napojení na pákistánské náboženské skupiny. Jeho členskou základnu tvořili studenti náboženských škol, kteří utekli do Pákistánu a po ukončení studia se vraceli zpět do Sověty okupované vlasti s cílem ochránit víru před komunistickými bezvěrci. Vůdce hnutí, Mullahu Muhammad Umari, si získal loajalitu a prestiž u obyvatel tím, že odmítal převzít dary nebo finanční prostředky. Masivní materiální podporu tálíbánci zprvu získali ze strany Pákistánu, poté dobytím armádních skladů s těžkou technikou. Nejprve dobyli jižní část země za masivní podpory domácího obyvatelstva. Bojovníci se k Tálíbánu přidávali a i přes tuhý odpor vládních sil se Tálíbánu podařilo obsadit hlavní město Kábul. V zemi tak začalo tvrdé prosazování islámského práva šaría. Byla nastolena informačně-kulturní cenzura, zavíraly se obchody se západním zbožím, z domácností musely zmizet televizní přijímače. Stále více se porušovala lidská práva, včetně práv žen. [7, str. 59-61]

Ideologie a cíle Tálíbánu jsou islám, nacionalismus a islámský fundamentalismus. Tálíbán byl oficiálním politickým vůdcem Afghánistánu od září 1996 až do října roku 2001, kdy přišla invaze sil USA a jejich spojenců a následně i NATO.

Cílem tálíbánského násilí se stala nejen zahraniční vojska, ale i afghánské vládní síly a v posledních několika letech dokonce i civilní obyvatelstvo v Afghánistánu. Tálíbán používá ke zničení cílů sebevražedné útoky pomocí improvizovaných výbušných zařízení a raketové útoky, dále využívá nájezdy a střelby, atentáty a bombardování. Tálíbánci se nebojí ani použít civilisty jako živé štíty. Odstřelovači se často ukrývají v domech plných žen a dětí. Dalším příkladem toho, že neváhají nasadit životy civilistů, je umístění improvizovaných výbušných zařízení ve více než patnácti dívčích školách. [8]

2.2 Historie Afghánistánu

Afghánistán je vnitrozemský stát. Nikdy nevyvíjel moderní technologie a pro Evropany byl až do 19. století nezajímavou a neznámou zemí. [7, str. 15]

Podle některých pramenů bylo území dnešního Afghánistánu obydleno již ve starší době kamenné. Významným mezníkem v dějinách Afghánistánu byl v 7. století příchod Arabů, kteří do této oblasti přinesli islám. Během několika staletí se u moci střídali Seldžukové, Mongolové a Peršané. V roce 1747 vznikl nezávislý afghánský státní útvar, který se vyvinul na konci 18. století v silný emirát, neboť prosperoval ze strategicky výhodné polohy. Teritoriem procházely dálkové karavanní stezky, které spojovaly Střední Asii a indický poloostrov. Po několika desítkách let se ale jednotný státní útvar rozpadl a dostal se do střetu zájmu Ruska a Velké Británie, jež soupeřily o vliv v této významné oblasti – známé jako tzv. Velká hra. V důsledku velmocenské koloniální expanzivní politiky se Afghánistán stal součástí hned několika britsko-afghánských válek. Velká Británie však nedokázala zemi ovládnout a tak nakonec uznává afghánskou nezávislost ke dni 19.8. 1919. Poté nastalo období relativní stability monarchie až do roku 1973, kdy došlo ke svržení krále Záhira Šáha, a byla ustanovena republika. Další převrat následoval již v roce 1978, kdy se k moci dostali komunisté, čehož o rok později využil Sovětský svaz (dále jen „SSSR“) k vojenské intervenci. Po sérii vojenských neúspěchů sovětských intervenčních jednotek a nástupu Gorbačova k moci v SSSR se sovětské jednotky začaly ve druhé polovině 80. let stahovat z Afghánistánu. Po ukončení sovětské okupace však nenastalo uklidnění situace, naopak došlo k občanské válce, kde se nejvíce prosadil radikálně islamistický Tálibán. Na území, která měl Tálibán pod svou kontrolou, ustanovil nábožensky fundamentalistický teokratický režim (až do roku 2001). Afghánistán se dostal do centra světové pozornosti po teroristických útocích na Spojené státy americké (dále jen „USA“) z 11. září roku 2001. Následovalo obvinění afghánské vlády ze strany USA z logistické a ideové podpory a poskytování zázemí teroristické skupině al-Káida. Poté USA a její spojenci podnikli vojenskou intervenci do Afghánistánu na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (dále jen „OSN“). Primární cíl této intervence, svrhnutí Tálibánu, se podařil rychle splnit a začala poválečná rekonstrukce země, na které se podílely organizace z desítek zemí světa. [1, str. 10-11]

Jak britsko-afghánské války, tak deset let trvající válka proti Sovětskému svazu, ukázaly, že náročné klimatické podmínky a specifická konzervativní mentalita místního obyvatelstva představují obrovskou překážku pro zahraniční vojenskou intervenci a vždy vojensky zvýhodňují afghánské bojovníky. V afghánských podmínkách se snižuje hodnota převahy v palebné síle a také klesá význam vzdušné převahy, jelikož nelze plně využít zbraňové systémy pro přímé boje. Dalším specifikem pro Afghánistán je fakt, že nikdy nemůžeme hovořit o trvalé a úplné kontrole dobytého území. [7, str. 9-10] K historii Afghánistánu také patří dlouhá tradice ozbrojeného odporu místního obyvatelstva proti jakékoliv vnější intervenci. Každý vnější zásah vyvolal vojenský odboj v podobě asymetrické války. Ať se to na první pohled může zdát nemožné, tak zatím v žádné z nich Afghánistán neprohrál. Vždy se vyhýbal přímým střetům s okupanty, kde by s největší pravděpodobností nebyl úspěšný. Zaměřoval se na vedení opotřebovací války a tím každý dosavadní intervent odcházel s nepořízenou. [7, str. 35]

Tabulka 1 - Historický pohled na vojenské invaze do Afghánistánu [7, str. 16]

INTERVENUJÍCÍ STÁT	Velká Británie	Velká Británie	Velká Británie	SSSR	USA
OBDOBÍ INTERVENCE	1838 - 1842	1878 - 1880	1919	1979 - 1989	2001 operace Trvalá svoboda

2.2.1 Britsko-afghánské války

Na přelomu 19. století se Afghánistán stal středem zájmu Britského impéria (postupujícího z Indie směrem do Střední Asie) a Ruska (etablujícího severně od Afghánistánu). Postupná expanze těchto dvou soupeřů vyústila v geopolitický střet probíhající formou přímé i nepřímé konfrontace, které probíhaly v několika dekádách jako britsko-afghánské války. V těchto bojích se začala vytvářet a postupně upevňovat tradice afghánských úspěchů v asymetrických válkách, kde se Afghánci v postavení slabší strany dokáží vyhnout rozhodující bitvě. Ze tří britských válečných neúspěchů v Afghánistánu jsme se mohli poučit, že vojensko-technická převaha rozhodně nestačí a nevede k jasnému vítězství. Britská i následující sovětská zkušenost ukázala, že cestou vojenské intervence a okupace se nepodaří změnit afghánskou společnost nebo jí vnutit jiný systém hodnot a způsob života. [7, str. 9-10]

2.2.2 Válka proti SSSR

Okupace sovětských vojsk od prosince 1979 trvala deset let. Opět se jednalo o asymetrickou válku tentokrát vedenou proti SSSR. Brutální postupy sovětských vojsk jako bylo zaminovávání rozsáhlých venkovských území, plošné letecké a dělostřelecké bombardování, kdy se nerozlišovalo mezi vojenskými a civilními cíli, represe a msty na civilních občanech těžce poškozovaly pověst okupanta. [7, str. 11, 26] Tento způsob sovětské okupace Afghánistánu vedl k diskreditaci SSSR a nahrával vzbouřencům. Sovětské fiasko ukázalo, že největším úskalím byl boj proti vzbouřeneckým jednotkám, které se cílevědomě vyhýbaly přímým čelním střetům a uplatňovaly taktiku „udeř a zmiz“. Podstatnou roli také sehrála americká a pakistánská vojenská pomoc ve vyzbrojování protisovětských odbojových skupin a organizací. [7, str. 32]

Sovětská vojenská okupace Afghánistánu a následné úplné stažení sovětských vojsk zpět do SSSR v roce 1989 měly významný dopad na mezinárodní bezpečnostní prostředí. Došlo ke zvýšení vlivu sousedního Pákistánu, nárůstu významu Afghánistánu a jeho přeměně ve stát, kde je uplatňován radikální islám, a kde se rozšířily teroristické aktivity. Rozsáhlá sovětská vojenská agrese v Afghánistánu vedla k diskreditaci SSSR a ta nastartovala jeho nezadržitelný rozpad, který nepřímou vedl i k zániku celého východního bloku a k ukončení studené války. [7, str. 33]

2.2.3 Základna al-Káidy v Afghánistánu

S odchodem posledních sovětských vojsk v devadesátých letech 20. století se země dostala do stavu celospolečenské a bezpečnostní nestability. Osudový dopad na jeho vývoj v období právě po stažení sovětských vojsk měla Ženevská dohoda z roku 1988 mezi Pákistánem a USA o Afghánistánu. Zejména Pákistán, ale i USA pokračovaly ve vyzbrojování odbojových skupin a organizací. Dalo by se říci, že se tak staly právě tyto skupiny a organizace vládci v jednotlivých provinciích, jelikož vliv ústřední kábulské vlády se více zužoval a slábl. Tím se vytvořily vhodné podmínky pro to, aby se afghánské území postupně stalo útočištěm radikálních islámských extremistů. Tehdejší prezident Nadžibulláh se neudržel u moci a tak následoval mocenský boj o nadvládu nad zemí. Tohoto stavu dlouhodobé nestability a statutu zhrouteného státu využilo původně sociální hnutí Tálibán, které vytvořil pákistánský bezpečnostní aparát. [7, str. 34, 11-12]

Afghánistán v roce 1996 poskytl útočiště Usámu bin Ládínovi a jeho teroristické síti al-Káida, která svými penězi a zbraněmi dopomohla k ovládnutí většiny území státu Tálíbánem. Na přelomu století tak kontroloval 95 % afghánského území, kde zavedl krajně represivní a fanatický islamistický režim. Za to měl Bin Ládín naprostou volnost, kdy v Afghánistánu vybudoval několik základen, které sloužily k výcviku teroristů. Na samém počátku 21. století využívala organizace al-Káida téměř celé území Afghánistánu. Zde také Usáma bin Ládín zosnoval teroristické útoky na Spojené státy, které se uskutečnily 11. září 2001. [7, str. 34-35]

2.2.4 Odvetné akce USA po 11. září 2001

Al-Káida, která je brána jako síť globálního terorismu, si vytipovala Afghánistán jako svou základnu a zemi své dlouhodobé činnosti. Právě proto byl Afghánistán brán po teroristických útocích z 11. 9. 2001 jako problém celosvětového významu. Na stranu USA se vzápětí po teroristických útocích postavila většina zemí světa, včetně Ruska a Číny. Odpověď na útoky byla nezbytná. Globální terorismus se stal nejvážnější i nejnaléhavější bezpečnostní hrozbou pro celý svět.

Americký prezident G. W. Bush v reakci na teroristické útoky proti USA dal afghánské vládě ultimátum, aby vydala vůdce al-Káidy, Usámu bin Ládína. Tálíbán si ale žádal důkazy, že za těmito útoky stál a nese za ně odpovědnost. Když mělo dojít k vojenskému úderu, Tálíbán navrhl, že bin Ládína vydá do Pákistánu, kde by byl souzen podle islámského práva. Toto však Bushovu administrativu neuspokojilo a jen se utvrdila v rozhodnutí pro vojenský úder na Afghánistán.

Základem legálnosti americké vojenské odpovědi na 11. 9. 2001 byla rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Ta vycházela ze skutečnosti, že USA nebyly napadeny Afghánistánem, nýbrž území Afghánistánu bylo zneužito Tálíbánem jako základna pro al-Káidu. [7, str. 36-37] V tabulce 2 uvádíme důvody (nepotvrzené ani vyvrácené a potvrzené), které dávají pohled na legitimitu války v Afghánistánu.

Tabulka 2 - Pohled na legitimitu války v Afghánistánu [7, str. 38]

NEPOTVRZENÉ ANI VYVRÁCENÉ DŮVODY	POTVRZENÉ DŮVODY
Teroristické útoky z 11. září 2001 – byly naplánované z území Afghánistánu	Afghánistán se přeměnil v základnu al-Káidy
	Afghánistán byl základnou mezinárodního terorismu
	Vláda Tálibánu nevydala Usámu bin Ládina
	Politika Tálibánu – hrozbou pro mezinárodní mír a bezpečnost v oblasti

První odpovědí Spojených států na útoky byla operace Trvalá svoboda (OEF 2001), která byla zahájena 7. 10. 2001. Jednalo se o kombinaci leteckých úderů s akcemi speciálních sil, na které navazovaly činnosti Severní aliance jakožto vnitřní ozbrojené opoziční síly. Letecké útoky zničily vojenské struktury al-Káidy a Tálibánu. Necelý týden po zahájení operace se lokální spojenci USA dostali do města Kábulu, čímž byla vyhnána vláda Tálibánu. Moc převzala vláda v čele s Hámidem Karzajem. Stejnou operaci podnikly Spojené státy hned vzápětí v Iráku pod názvem Nekonečná svoboda, kde však brzy po vojenské vítězné invazi nastal zvrát do vleklé a kruté asymetrické války. Zklidnění situace ani v Afghánistánu nemělo dlouhého trvání. Vzbouřenci a teroristé začali uplatňovat metody a postupy, které se osvědčily v Iráku. Jednalo se tak o nástrahy a léčky, na dálku odpalované výbušné směsi a sebevražedné atentáty. [7, str. 38-41]

2.2.5 Mnohonárodnostní systematická rekonstrukce Afghánistánu

Operace Trvalá svoboda v Afghánistánu měla za cíl svrhnout nepřátelskou vládu Tálibánu a nahradit ji pokud možno demokratickým režimem. Dále to byl také pokus o přiblížení hodnot a norem západní civilizace. Snahou všech změn bylo vybudování základů právního státu, dobrá správa státu, výstavba armády, policie a systému ostrahy hranic. [7, str. 12, 63]

Severoatlantická aliance (dále jen „NATO“) jako aktér s přímým vlivem přišla s misí nazývanou International Security Assistance Force (dále jen „ISAF). Tato mise

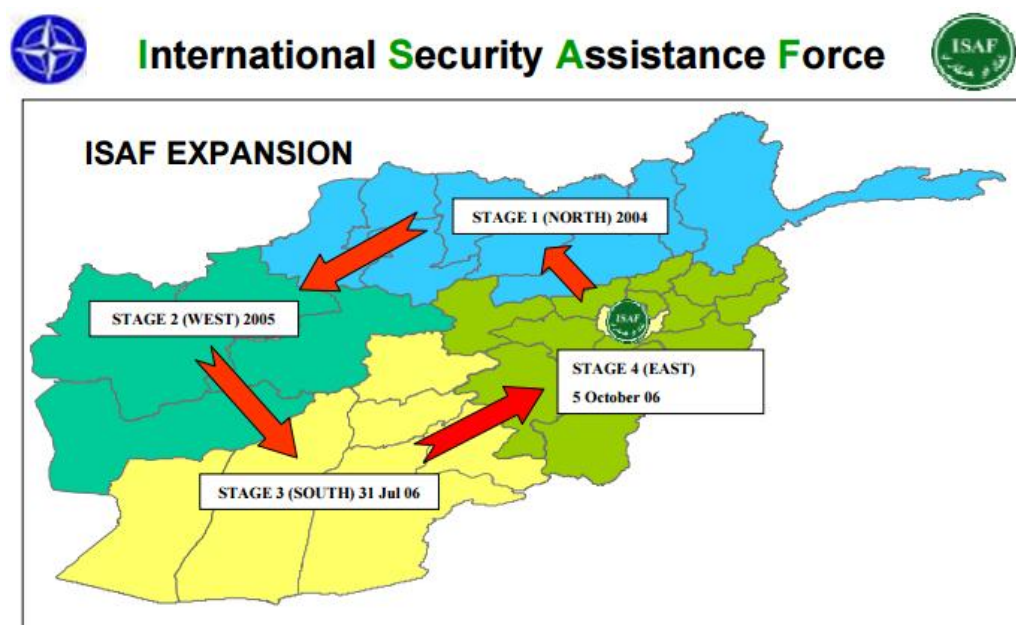
byla zaměřena na stabilizaci a rekonstrukci území, na výcvik Afghánské národní armády (dále jen „ANA“) a také Afghánské národní policie (dále jen „ANP“). V misi ISAF působili vojáci pod velením štábů NATO. Jejich úkolem bylo mimo jiné zajištění bezpečnosti civilních specialistů, kteří se zaměřovali na poválečnou obnovu a výstavbu státu. Afghánským specifíkem byly vytvořené provinční rekonstrukční týmy (dále jen „PRT“). [7, str. 13, 63, 91, 151] Český PRT se účastnil mise ISAF v afghánské provincii Lógar od 19. března 2008 do 31. ledna 2013. [9] Jednotky sil ISAF NATO v Afghánistánu působile až do roku 2014, kdy došlo k jejich postupnému stahování, což vedlo i k omezení činnosti PRT. Dne 31. 12. 2014 byla mise ISAF ukončena. Plynule na ní navázala nová, tentokrát výcviková mise, která začala působit 1. ledna 2015 pod názvem Resolute Support Mission. [10]

Společnou strategickou prioritou NATO a Evropské unie (dále jen „EU“) v Afghánistánu je bezpečnost, poválečná rekonstrukce a budování nového státu. Při úsilí naplnit tento cíl obě bezpečnostní organizace úzce spolupracují a vzájemně se doplňují ve své činnosti ve prospěch poválečné obnovy. Evropská angažovanost v Afghánistánu klade důraz na uskutečňování rekonstrukčních programů zejména na afghánském venkově, dodržování základních lidských práv, zvyšování životní úrovně a šíření stability. To znamená, že EU klade důraz na naplňování Akčního plánu EU, který se ale prolíná a vzájemně doplňuje s prioritami mise ISAF (viz výše). NATO a EU se naopak odlišují ve vnímání naléhavosti a výši priorit ve vztahu k Afghánistánu. USA bere dlouhodobě Afghánistán jako vážnou hrozbu s nejvyšší prioritou. Na druhou stranu pro Evropu Afghánistán tak naléhavou a vážnou bezpečnostní hrozbou není. [7, str. 89-92]

2.3 Mise ISAF 2001 - 2014

Mise ISAF, jak již bylo zmíněno zkratka pro International Security Assistance Force, byla zahájena po svržení tálibánského režimu v roce 2001. [11] Její nasazení bylo na základě žádosti o pomoc ze strany afghánských orgánů a mandátu Rady bezpečnosti OSN (č. 1389 z roku 2001), který povoloval pomoc pro udržení bezpečnosti v Kábulu a blízkém okolí. Původně tedy ISAF byla omezena na oblast Kábulu a měla návaznost na Bonnskou dohodu. Primárním cílem ISAF bylo umožnění afghánské vládě, aby zajistila účinnou bezpečnost v celé zemi. K tomu měl dopomoci vývoj nových afghánských bezpečnostních sil, které by již nikdy nedovolily, aby se Afghánistán stal bezpečným útočištěm a základnou pro teroristy. [12]

NATO převzalo velení ISAF v srpnu 2003 a to na žádost OSN a vlády Afghánské islámské republiky. Následovně OSN pověřila NATO k postupnému rozšiřování mise ISAF i mimo Kábul. První fáze expanze mířila na sever země, dále se v únoru 2005 mise ISAF rozšířila do západní části Afghánistánu. Na konci července 2006 pak na jih území. V říjnu 2006 se ISAF rozšířila i na východ a došlo k přebrání odpovědnosti za celou zemi. [13] Grafické znázornění postupné expanze ISAF můžeme vidět na obrázku 1.

Obrázek 1- Expanze ISAF v Afghánistánu – říjen 2003 až říjen 2006 [14]

2.3.1 Zaměření a činnost

Operace ISAF byla zaměřena na asistenci afghánské vládě a mezinárodnímu společenství při udržování bezpečnosti v místě, kde působily alianční jednotky. Jednotky ISAF pomáhaly také zajišťovat bezpečné prostředí pro konání svobodných a rovných voleb, šíření práva, obnovu země a také podporovaly afghánské úřady v rozšiřování pravomocí na celém území. [11] Snahou bylo přinést trvalý mír a stabilitu do země. Do činností ISAF v rámci obnovy a rozvoje patřila identifikace potřeb, jako byla nutná obnova škol a zdravotnických zařízení a také obnova zdrojů vody. Další činností byla podpora pro jiné rozvojové, civilně-vojenské projekty. [15] Mise ISAF přispěla k obnově a rozvoji v Afghánistánu také prostřednictvím PRT, které byly vedeny jednotlivými národy ISAF. [13] Česká republika působila v Afghánistánu i v rámci vlastního PRT. Více o PRT budeme psát v kapitole 2.4.2, stejně tak o účasti České republiky v misi ISAF (kapitola 2.6).

2.3.2 Zúčastněné státy

Na začátku mise ISAF bylo 6 500 vojáků a zaměstnanců. Postupně docházelo k nárůstu zainteresovaných osob. V roce 2010 čítala až 130 000. Této misi se zúčastnila řada členských států NATO, ale i některé nečlenské země. Skladba zapojených států se v průběhu celé mise neustále měnila. Pro přehlednost přikládáme tabulku 3, kde jsou vyjmenované některé země, které se misi ISAF zúčastnily. [11]

Tabulka 3 - Zúčastněné státy mise ISAF [11]

ČLENSKÉ STÁTY NATO				
Albánie	Francie	Maďarsko	Rumunsko	Turecko
Belgie	Itálie	Německo	Řecko	USA
Bulharsko	Kanada	Nizozemsko	Slovensko	Velká Británie
Česká republika	Litva	Norsko	Slovinsko	
Dánsko	Lotyšsko	Polsko	Španělsko	
Estonsko	Lucembursko	Portugalsko	Turecko	
NEČLENSKÉ ZEMĚ NATO				
Arménie	Černá Hora	Jordánsko	Nový Zéland	Tonga
Austrálie	Finsko	Korea	Rakousko	Ukrajina
Ázerbájdžán	Gruzie	Malajsie	Singapur	Spojené arabské emiráty
Bosna a Hercegovina	Irsko	Mongolsko	Švédsko	

2.3.3 Analýza úspěchů mise ISAF do konce roku 2006

Na konci října roku 2006 byla zaznamenána řada úspěchů dosavadní mise ISAF v Afghánistánu. Patří mezi ně posílení národní bezpečnosti tým, že v afghánské národní armádě bylo více jak 35 000 vojáků a ve státní policii 42 000 policistů. Podařilo se zničit 88 138 protipěchotních a 11 254 protitankových min. Díky dokončení jedné okresní nemocnice, tří základních zdravotních středisek a jednoho střediska s komplexní ošetrovatelskou péčí, tak mělo celkem 83 % populace přístup ke zdravotní péči. V roce 2006 se podařilo otevřít přibližně 1 000 škol, kde vyučovalo 43 – 45 tisíc vyškolených učitelů. Úspěchy byly zaznamenány i v dopravě ve formě rozšíření afghánské národní silniční sítě, která měřila 3 256 km a skládala se z 52 % asfaltových silnic. ISAF také poskytlo technickou a plánovací pomoc k dokončení vývoje sedmi regionálních a třech národních letišť. [15]

2.3.4 Ukončení mise ISAF

Na Lisabonském summitu v roce 2010 se představitelé států, které se podílely na misi ISAF, a prezident Hamid Karzai dohodli na procesu přechodu. Ten spočíval v převzetí plné odpovědnosti za bezpečnost v zemi afghánskými bezpečnostními silami do konce roku 2014. Proces přechodu byl oficiálně zahájen 22. března roku 2011 a 13. června roku 2013 afghánské národní bezpečnostní síly formálně převzaly vedení bojové činnosti v zemi (ISAF však dále pokračovala v podpoře jejich operací). [15]

ISAF byla jednou z největších, časově nejdelších a zároveň i vojensky nejnáročnějších misí NATO. Na svém vrcholu čítala více jak 130 000 vojáků z 51 států NATO a jejich partnerů. [16]

2.4 Provinční rekonstrukční týmy

Provinční rekonstrukční tým (PRT) je rozvojová organizace, kde pracují společně vojáci a civilisté na úkolech rekonstrukce a obnovy dané provincie. Nejedná se tedy o běžnou vojenskou jednotku, ale kombinaci civilních a vojenských schopností a kapacit. Je to národní projekt, ve kterém spolupracuje řada institucí a organizací daného státu. Pro úspěch PRT jsou zapotřebí nejen dobře vycvičení vojáci, ale zejména odborníci z různých profesí, kteří řídí a koordinují rozvojové projekty. [17]

Koncept PRT se vyvinul z amerického projektu Coalition Humanitarian Liaison Cells. PRT se staly neodmyslitelnou součástí mise ISAF v Afghánistánu po roce 2001. V době svého největšího rozšíření působily síly ISAF téměř ve všech afghánských provinciích. Přičemž zodpovědnost za obnovu dané provincie měl pouze jeden národní rekonstrukční tým.

Civilní členové PRT se zaměřovali na realizaci rekonstrukčních projektů. Měli za úkol udržovat pravidelné kontakty s místním obyvatelstvem a hlavně s místními úřady. Dále civilní experti identifikovali potřeby obyvatelstva, navrhovali rozvojové projekty a možnosti jejich realizace.

Vojenská složka zas zajišťovala bezpečnost všem členům PRT v místě jednání, dále dopravu a komunikaci s ISAF a národním velením. Vojenské složky též plnily úkoly, které vyplývaly z operačního plánu ISAF.

PRT se věnovaly zejména podpoře ústředních vlád v provinciích a pomoci při zajišťování bezpečného prostředí. Zadání a konkrétní aktivity měly jednotlivé národní týmy odlišné, ale většinou se věnovaly pomoci při koordinaci humanitární a rozvojové pomoci, spolupráci s místní administrativou a jejímu rozvoji, dále materiální podpoře, výcviku ANA a policie. Do další činnosti PRT spadala pomoc při reformě, rozvoji a posilování efektivní civilní administrativy a monitoring reformy bezpečnostního sektoru. PRT také spolupracovaly s mezinárodními nevládními organizacemi a dalšími aktéry v procesu rekonstrukce země. [18]

2.4.1 Národní rekonstrukční týmy v provinciích

Níže uvádíme PRT, které působily v Afghánistánu v rámci mise ISAF. Rozdělení je podle 4 regionálních velitelství. Nejprve jsme uvedli město, pak provincii a zemi národního rekonstrukčního týmu, která za provincii měla zodpovědnost.

Jižní regionální velitelství: Kandahár, Kandahár – Kanada

Lashkar-Gah, Helmand – Británie

Tarin Kowt, Uruzgan – Nizozemsko

Qalat, Zabol – Rumunsko, USA

Severní regionální velitelství: Kunduz, Kunduz – Německo

Mazar-e Sharif, Balkh – Švédsko

Feyzabad, Badachšán – Německo

Pol-e Khomri, Baghlan – Maďarsko

Meymaneh, Fárjáb – Norsko

Západní regionální velitelství: Herat, Herat – Itálie

Farah, Farah – USA

Qala-e Né, Badghis – Španělsko

Chaghcharan, Gowr – Litva

Východní regionální velitelství: Bamyán, Bamyán – Nový Zéland

Bagram, Parwan – USA

Nurestan, Nurestan – USA

Panjshir, Panjshir – USA

Gardez, Paktia – USA

Ghazni, Ghazni – Polsko, USA

Khowst, Khowst – USA

Sharan, Paktika – USA

Jalalabad, Kunar – USA

Asadabad, Kunar – USA

Mihtarlam, Laghman – USA

Wardak, Wardak – Turecko

Lógar, Lógar – Česká republika [19]

V Afghánistánu působilo postupně celkem 26 provinčních rekonstrukčních týmů. [20] Na obrázku 2 uvádíme mapu Afghánistánu (z prosince 2009) s rozdělením do provincií a názorným zobrazením podle vlajky příslušného státu, který za danou provincii měl zodpovědnost.

Obrázek 2 - Rozdělení provincií v rámci PRT ISAF z prosince [20]

Postupně, jak se stahovaly jednotky ISAF z Afghánistánu (ke konci roku 2014), docházelo k omezování aktivit PRT až byla jejich činnost zcela ukončena. [18]

2.4.2 České PRT v provincii Lógar v letech 2008 – 2013

O zřízení samostatného provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar rozhodla vláda ČR v roce 2007. Důvodem bylo posílení naší účasti na rekonstrukci Afghánistánu v rámci úsilí mezinárodního společenství, které mělo zajistit stabilitu a bezpečnost země. [21]

České PRT začalo svou činnost v Afghánistánu v rámci mise NATO ISAF konkrétně v provincii Lógar na jihovýchodě země 19. března 2008, kde působil do 31. ledna 2013. [22] Úkolem českého PRT v Lógaru byl rozvoj a obnova dané provincie. [11] Zaměřovali se především na školství (rekonstrukce, dostavby škol), zdravotnictví (dostavby nemocnic), zemědělství (pomáhali se zpracováním zemědělské

produkce), dopravní infrastrukturu, bezpečnost, ale i obnovu vodních zdrojů, podporovali nezávislá média a lidská práva. [23, str. 109] Mezi další úkoly jednotky spadal odsun materiálu, ukončení provozu na americké základně Shank a předání posledních rekonstrukčních projektů do rukou Afghánců. [22] Během pěti let působení českého PRT v ISAF došlo k realizaci 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů a dalších 111 projektů rychlého dopadu. [24] Projekty rychlého dopadu (Quick Impact Project) měly menší rozsah, ale okamžitý zisk pro místní komunitu. Jednalo se například o nákupy čerpadel, sušáren na ovoce, dále to bylo hloubení studen, dodávek materiálu pro první pomoc a další. [23, str. 110] Vybrané projekty ČR PRT v Lógaru budeme dále více rozepisovat v kapitole 5.2.

Civilní týmy byly vyslány i řízeny Ministerstvem zahraničních věcí ČR. [23, str. 110] Civilní část byla zodpovědná hlavně za přípravu, realizaci a proplácení rekonstrukčních a rozvojových projektů, které se týkaly tří oblastí. Jednak to byla podpora provinční vlády, kde se civilní experti zaměřovali na bezpečnost, vládní infrastrukturu a podporu dobrého vládnutí. Další oblastí byla podpora ekonomického rozvoje, především v sektoru zemědělství a vodního hospodářství. Třetí oblast se týkala podpory nezávislých médií a to hlavně provinční rozhlasové stanice. Celkem se v civilním týmu v PRT vystříдалo 39 expertů. Jednalo se o specialisty zabývající se stavebním inženýrstvím, zemědělstvím, bezpečností či médii. Civilní část a celé PRT bylo zaměřeno na podporu oficiální provinční vlády a bezpečnosti. Cílem jejich působení byl přínos k rekonstrukci země. Čeští vojáci měli v Lógaru řadu úkolů. Mezi ty hlavní patřila podpora humanitární a rekonstrukční činnosti v provincii. Prováděli aktivity, které měly za cíl vybudování důvěry u místních autorit. Tato důvěra měla snížit riziko vzniku konfliktů. Čeští vojáci dále zajišťovali bezpečnost našim civilním expertům PRT. Zabezpečovali dialogy s guvernérem provincie a jednotlivých distriktů. Prováděli výcvik příslušníků afghánských bezpečnostních sil. Také zajišťovali bezpečnost základny a monitorovali a vyhodnocovali vojenské a civilní situace. Účastnili se projektů rychlého dopadu, které byly zaměřeny na oblast bezpečnosti, vzdělávání a zdravotnictví. [22]

Civilní i vojenští představitelé v českém PRT Lógar se shodli na tom, že klíčovým krokem by bylo vytvoření silné ústřední vlády v Kábulu, které by vedlo ke snížení chudoby, zlepšení ekonomické a sociální situace místních obyvatel, zvýšení

vzdělanosti a posílení bezpečnosti. Zároveň varovali, že není možné importovat demokracii západního typu do Afghánistánu, aniž by se nebrala v úvahu základní afghánská specifika jako je tradiční systém kolektivního rozhodování na místní úrovni (džirgy a šury). Přišli tedy s tím, že je zapotřebí politická stabilizace, která by odpovídala historickým a politickým specifikům Afghánistánu a také by byla vzájemně propojená na rovině vládní, provinční a místní.

Největší překážkou z politického hlediska se ukázala nedůvěra afghánského obyvatelstva k cizincům ze západní civilizace. Dále slabá státní správa, kmenová a národnostní rivalita, také špatná ekonomická i sociální situace většiny obyvatelstva, ale i přetrvávající sympatie nebo naopak strach některých obyvatel k Tálíbanu. Z vojenského hlediska byl diskreditující pro všechny jednotky operace ISAF (a tak i pro naše PRT) fakt, že bojová činnost USA v Afghánistánu měla oběti na straně místních civilistů. Tyto tzv. vedlejší ztráty nahrávaly vzbouřencům a Tálíbanu a jen posilovaly nedůvěru místního obyvatelstva, které nerozlišovalo vojáky spadající pod misi ISAF či bojovou misi Trvalá svoboda. [23, str. 111-113]

2.4.3 Provincie Lógar

Provincie Lógar patří k těm menším provinciím v Afghánistánu. Svou rozlohou, která čítá 4 712,82 km², odpovídá velikosti našemu pardubickému kraji. Počet obyvatel se odhaduje zhruba na 350 tisíc. Nachází se jihovýchodně přibližně 60 km od Kábulu a je výrazně geograficky členěna. Východní a jižní oblast je hornatá, západní oblast tvoří velká pánev, která je obklopena horským terénem. Pol-e 'Alam (PeA) s 23 tisíci obyvateli je hlavním městem a zároveň i správním střediskem provincie. Lógar se člení do sedmi distriktů. Hlavou celé provincie je guvernér, kterého jmenuje prezident. Každý distrikt má pak svého guvernéra distriktu. Důležitou roli mají ale i distriktní a vesničtí šury a rady starších. Provincie patří do relativně bohaté části Afghánistánu. Zemědělství je hlavním zdrojem obživy. Místní obyvatelé chovají dobytek, pěstují zeleninu, ovoce a obilí. Bezpečnostní situace byla v letech 2008 – 2014 zhoršená, ale zároveň stabilnější oproti sousedním provinciím. Nacházely se zde sice aktivní buňky Tálíbanu, ale většina provincie byla hodnocena jako loajální k vládě. Místní obyvatelé měli k cizincům povětšinou pozitivní přístup. Kriminální činy v Lógaru nepřekračovaly národní průměr. Ve srovnání se sousedními provinciemi byly i méně časté povstalecké operace. [25]

2.5 Resolute Support Mission

Výcviková mise s názvem Resolute Support Mission (dále jen "RSM") navázala na misi ISAF (1.1. 2015). Svou legitimnost získala rezolucí Rady bezpečnosti (OSN) 2189 přijatou v prosinci 2014. Český název mise je Rozhodná podpora. Poskytuje výcvik, poradenské a asistenční služby afghánské armádě a policii. [16] Zaměřuje se na osm klíčových oblastí:

1. Dlouhodobé plánování a tvorba rozpočtů, realizace programů.
2. Prevence korupce (transparentnost).
3. Právní stát (respektování vlády práva a ústavy).
4. Budování sil (nábor, výcvik, příprava profesionální armády).
5. Výstavba kapacit pro logistiku a údržbu.
6. Strategie a plánování politiky.
7. Příprava zpravodajských služeb (rozvoj zpravodajských schopností).
8. Strategická komunikace těchto osmi oblastí. [26], [27]

Oproti operaci ISAF došlo v této misi k zúžení počtu mezinárodních sil. V číslech je to vyjádřeno tak, že v roce 2011 bylo zapojeno přes 130 000 příslušníků mezinárodních sil, kdežto v říjnu roku 2015 sloužilo v RSM celkem 13 110 vojáků. Zastoupení zemí a počty vojenských sil v letech 2011, 2015 uvádíme v příloze 4 a 5.

Mise RS má regionální charakter. Město Kábul a letecká základna Bagram tvoří centrum RSM, periferie představují metropole Mazár-e Šaríf, Laghmán, Kandahár a Herát. Vedoucí role zůstává USA, dále významnou roli hrají stejně jako doposud Německo, Itálie nebo Turecko. Na obrázku 3 vidíme, kde zhruba působí alianční vojáci (Kábul a další velká města). [27], [28]

Obrázek 3- Centra působení sil RSM na území Afghánistánu [27]

2.6 Účast AČR na misích Operation Enduring Freedom, International Security Assistance Force a Resolute Support Mission v Afghánistánu

Armáda České republiky (dále jen „AČR“) působila v Afghánistánu již od května 2002. Čeští vojáci se od té doby účastnili či stále účastní různých misí v Afghánistánu a to nejen v rámci jednotek ISAF, které jsou vedené NATO, ale i v operaci Trvalá svoboda (OEF), která byla pod velením USA. [11] Rok 2008 byl přelomovým vzhledem k nasazení našich vojáků do vlastního PRT v Afghánistánu (české PRT jsme popisovali v kapitole 2.4.2 a z toho důvodu se mu v této kapitole již nebudeme věnovat).

Operace Trvalá svoboda pod velením USA měla i české zastoupení, které představoval kontingent speciálních sil. Působil v Afghánistánu v letech 2004, 2006 a 2008. Jednalo se o příslušníky 601. skupiny speciálních sil. Jejich úkolem byl speciální průzkum a úderné akce malého rozsahu ve vysokohorských, ale i obydlých oblastech. Měli také eliminovat aktivity především skupiny Tálibánu a Al-Kaidy a tím zajistit vnitřní bezpečnost v zemi. [29], [30]

První vyslanou jednotkou ČR v rámci mise ISAF byla 6. polní nemocnice (v květnu 2002). Vysláním tohoto vojenského kontingentu přijala ČR svou účast v operaci ISAF v Afghánistánu. Jednalo se o mírovou operaci, kterou vystřídala 11. polní nemocnice, na kterou navazoval polní chirurgický tým. [31] Další významnou etapou našeho podílu v misi ISAF bylo působení AČR na mezinárodním letišti v Kábulu, které začalo v březnu 2005. Dlouhodobě se zde naši vojáci podíleli na meteorologickém a ženíjním zabezpečení. Pyrotechnici zde likvidovali nevybuchlou municí a výbušniny. [32], [33] Na konci roku 2006 se k nim přidali specialisté řízení letového provozu, letecké informační služby, bezpečnosti letů a logistiky. Zároveň s tím AČR převzala velení na kábulském mezinárodním letišti po dobu čtyř měsíců v rámci rotace mnohonárodních sil ISAF. [33]

Postupně docházelo k rozšiřování nasazených českých vojáků v Afghánistánu. Působily zde i vrtulníkové jednotky HELI UNIT (v letech 2009 až 2011), které byly

součástí vrtulníkového úkolového uskupení americké armády. [34] Výzbroj těchto jednotek tvořily modernizované vrtulníky Mi-171Š. [35]

Dvě šestiměsíční rotace byly nasazeny v červnu 2011 do úkolového uskupení, které prováděli vojáci z 601. skupiny speciálních sil z Prostějova. Jednotka plnila celé spektrum operací ze základny HOMBRE, která byla umístěna v provincii Nangarhár. Do jejích úkolů bylo zahrnuto vybudování, vycvičení, mentorování a plnění úkolů společně se speciální zásahovou jednotkou ANP. Neméně náročným úkolem byla spolupráce a koordinace se zpravodajskými a speciálními jednotkami a i organizacemi, které se zabývají bojem proti terorismu, ale i narkotikům, obchodu se zbraněmi a kriminálními živly. Společně s provinční zásahovou jednotkou se jim podařilo zajistit přes 1 000 kilogramů hašiše, marihuany, opia a heroinu. Také zabavili a zničili nelegálně držené zbraně a desítky kilogramů munice. [36]

V provincii Wardak pomáhalo vybudovat silnou afghánskou národní policii dvanáct příslušníků vojenské policie z České a Slovenské republiky (říjen 2012 až duben 2013). [37] V této provincii působilo také pět jednotek poradního výcvikového týmu (Operational Mentoring and Liaison Team – OMLT) Úkolového uskupení AČR ISAF (od konce roku 2010 do dubna 2013). [38] První jednotka vojenského poradního týmu se zkratkou MAT (Military Advisory Team) také působila v této provincii v roce 2013 (duben – říjen). Jejich snahou byl rozvoj bojových možností a samostatnosti praporu ANA. [39] V provincii Lógar byla též nasazena v roce 2013 (březen – září) 1. jednotka AČR MAT, jejím úkolem byla pomoc praporu ANA v této provincii. [40]

Vojáci AČR v současné době slouží v misi RS, kde pokračují v plnění úkolů, které již začali v závěru mise ISAF. Starají se tam především o ochranu sil a výcvik zaměřený na afghánské vzdušné síly. [27] Během let 2002 – 2015 se v Afghánistánu v různých misích vystřídalo více jak tři a půl tisíce českých vojáků. V rámci ISAF PRT v afghánském Lógaru působilo více než dva a půl tisíce vojáků a civilních expertů, z toho až jedna třetina se opětovně do Afghánistánu vracela. [41] Za nesporný úspěch AČR v Afghánistánu je považováno, že Afghánci většinou vnímali české vojenské jednotky pozitivně a jako opravdový prostředek pomoci. Tento fakt nám potvrdili samotní čeští vojáci, kteří v Afghánistánu působili.

2.7 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR – základní údaje

Zahraniční rozvojová spolupráce (dále jen „ZRS“) je významnou součástí zahraniční politiky ČR. Jejím úkolem je především odstraňování chudoby a podpora bezpečnosti a prosperity skrze efektivní partnerství, které má napomoci realizovat rozvojové cíle chudým a málo rozvinutým zemím. Legislativní rámec ZRS ČR je dán zákonem *o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů* (č. 151/2010 Sb.). Tento zákon právně zakotvuje Českou rozvojovou agenturu (dále jen „ČRA“) jako implementační organizaci pro plnění úkolů, které se týkají ZRS ČR. Směřování české rozvojové spolupráce je určeno Konceptí zahraniční rozvojové spolupráce ČR (období 2010 – 2017). Koncepte pravidelně prochází vývojem a bere v úvahu zahraničněpolitické a ekonomické změny, čímž dochází k aktualizacím základních cílů ZRS. Rozvojová spolupráce ČR je financována ze státního rozpočtu. Vláda ČR určuje její hlavní směry (schvaluje koncepte, roční plány a další klíčové dokumenty české ZRS). Hlavním koordinačním orgánem ZRS je Ministerstvo zahraničních věcí ČR (plánuje objem a strukturu financí, připravuje programy spolupráce s prioritními zeměmi, sestavuje roční plány rozvojových projektů, koordinuje rozvojové aktivity s EU a jinými mezinárodními institucemi). Dalšími subjekty, které jsou zapojené do rozvojové spolupráce, jsou soukromé firmy, nevládní neziskové organizace, příspěvkové a rozpočtové organizace a výzkumné ústavy. Soukromé firmy v ČR se v rámci rozvojových aktivit zaměřují na oblast průmyslového rozvoje, vodohospodářství a také ochrany životního prostředí a zemědělství. Nevládní neziskové organizace pracují na rozvojové spolupráci, rozvojové výchově a humanitární pomoci. Jsou sdruženy v Českém fóru pro rozvojovou spolupráci (dále jen „FoRS“). Vysoké školy přispívají v rámci ZRS k modernizaci vysokých, středních a základních škol v rozvojových zemích. Státní a příspěvkové organizace, jako jsou například některé výzkumné ústavy, se také podílí na realizaci dvoustranných projektů české ZRS. Dvoustranná rozvojová spolupráce, jejímž těžištěm jsou víceleté programy spolupráce s prioritními zeměmi (kam spadá i Afghánistán) a v prioritních sektorech, je klíčovou součástí české ZRS. [42] V Afghánistánu je realizovaná česká ZRS v rámci několika projektů, které se soustředí hlavně na podporu zemědělského vzdělávání, poradenství a drobného podnikání. [43] Realizátorem projektů zahraniční rozvojové spolupráce v Afghánistánu je Člověk v tísni (největší zastoupení), Společnost podané ruce, Zdravé oči pro

Afgánistán a další. [44] V 5.4 kapitole této práce budeme dále popisovat některé probíhající/dokončené projekty ČRA v Afgánistánu.

2.7.1 Člověk v tísní, o. p. s. – působení v Afgánistánu

Člověk v tísní (dále jen „ČvT“) je nevládní neziskovou organizací, která vychází z humanismu, svobody, solidarity a rovnosti. Poskytuje humanitární pomoc v duchu Kodexu Mezinárodního Červeného kříže. Je jednou ze sedmi evropských nevládních organizací (členem Alliance 2015), které jsou aktivní v humanitární pomoci a rozvojových projektech. V této oblasti ČvT realizuje programy zaměřující se na zlepšení přístupu obyvatel ke vzdělání, zdravotní péči, rozvoji místních zdrojů obživy, dostupnosti pitné vody a dodržování hygieny. [45]

ČvT začal působit v Afgánistánu hned po pádu vlády Tálibánu v roce 2001. Zaměřuje se nejen na humanitární oblast, ale i na řešení problémů spojených se vzděláním, obživou a kvalitou života místních obyvatel. Pomoc, kterou ČvT v Afgánistánu realizuje, se orientuje do pěti oblastí:

1. Humanitární pomoc a obnova

Je zaměřena nejen na dopad pohrom (zemětřesení, záplavy), ale hlavně na řešení jejich příčin. Humanitární projekty tak přechází v rozvojové. Snahou je naučit místní obyvatele, aby se dokázali vyrovnat s krizí bez cizí pomoci.

2. Vzdělávání

Vzdělávání se stalo klíčovou rozvojovou oblastí této neziskové organizace v Afgánistánu. Zaměřují se na změny v systému na středních odborných školách, kde se specializují na obor zemědělské výroby.

3. Životní prostředí a místní rozvoj

ČvT cílí na vesnickou infrastrukturu a udržitelné využití přírodních zdrojů.

4. Obživa a zajištění potravy

Programy v tomto sektoru jsou realizovány na severu země, kde je hlavním zdrojem obživy zemědělství. ČvT se orientuje na podporu drobných výrobních aktivit a zkvalitnění zemědělské produkce.

5. Voda a hygiena

Lepší přístup k pitné vodě a také zlepšení hygienických návyků místních obyvatel je jedním z cílů ČvT v Afgánistánu. [46]

2.7.2 Společnost Podané ruce o.p.s. – činnost v Afghánistánu

Společnost Podané ruce je obecně prospěšná společnost, která je členem FoRS. Zaměřuje se na prevenci a léčbu návykového chování, duševního zdraví, programů na podporu a rozvoj etnických skupin a dalších. [47]

Sdružení Podané ruce začalo v roce 2004 v Afghánistánu realizovat projekt s názvem Breaking the Circle, který měl pomoci rozvoji služeb zaměřených na drogově závislé. Spolupracovalo při něm s dalšími zahraničními organizacemi. Cílem projektu bylo vybudování základních služeb pro drogově závislé. Prakticky to znamenalo, že Sdružení Podané ruce vysílalo několikrát do roka své odborníky, kteří vzdělávali sociální pracovníky, lékaře a psychology v kábulské nemocnici. Dále se snažili zvyšovat povědomí o opiu a jeho vysoké návykovosti. V rámci terapeutického programu léčby drogové závislosti vytvořili v Kábulu pracovní program chráněné dílny, kde klienti vyráběli drobné ozdobné předměty z kůže a naučili se tkát koberce (alternativa pro jiný způsob obživy než je výroba opia a jeho pašování). V rámci terapeutického programu centra se klienti také učili číst a psát, čímž projekt přispíval i ke zvyšování gramotnosti místního obyvatelstva. Dokonce se zde učili i základní dovednosti s počítači, základy ekonomie a marketingu. To vše s cílem zvýšit jejich potenciál a možnost je dosazovat postupně do vedení dílen, aby mohli jednou fungovat samostatně. [48] V současné době právě probíhá projekt Rozvoj drogové prevence v Afghánistánu (2014 – 2016), jehož realizátorem je Společnost Podané ruce. Projekt má podporovat rozvoj místních neziskových organizací v protidrogové službě. Klade si také za cíl, aby zde vzniklo národní monitorovací středisko, které by sbíralo data o drogové závislosti a HIV/AIDS ohrožení v provinciích Afghánistánu. [49]

2.7.3 Charita České republiky v Afghánistánu

Charita ČR je neziskovou organizací a zároveň součástí římskokatolické církve. Nabízí pomoc lidem v nouzi nejen u nás, ale i v zahraničí. [50] Působila v roce 2012 na projektu zaměřeném na vybudování a zprovoznění dvou skladů ovoce a zeleniny v afghánských provinciích Parwan a Kapisa. Cílem projektu bylo ve zmiňovaných provinciích zvýšit potravinovou bezpečnost a zabezpečit přístup k potravinám pro všechny obyvatele během celého roku (i v době krize). [51]

2.8 Dílčí závěry

Význam Afghánistánu stoupl po teroristických útocích ze dne 11.9. 2001. Operace Trvalá svoboda, jež následovala nedlouho po nich, přinesla vítězství USA a jejich spojencům. Došlo ke svržení vlády Tálibánu a nastolení vlády prezidenta Karzáiho, čímž byla uplatněna tzv. Bushova doktrína, jejímž hlavním cílem byl regime change policy (svrhávání nepřátelských režimů a jejich nahrazování režimy proamerickými). [52] S odstupem času se ukázala představa Američanů, že svržení vlády Tálibánu zbaví svět bezpečnostní hrozby a nastolí v zemi demokracii, za silně zjednodušenou. Fakta, která hovoří o tisíci mrtvých, desetitisíci raněných, statisíci vyhnaných lidí z domovů a více než dvou tisíci padlých vojáků ze zapojených zemí v rámci mise ISAF, ukazují na chybné rozhodnutí tehdejšího amerického ministra obrany Donalda Rumsfelda. Ten zakázal prezidentovi Karzáimu zahájit mírové rozhovory s Tálibánem. To vedlo, podle Doc. PhDr. Jana Eichlera, CSc. v článku *„Afghánistán – sociální inženýrství, které nevyšlo“*, k faktickému předurčení nejen toků stovek miliard dolarů na operace v Afghánistánu, ale také osudu tamního obyvatelstva. [53] S tímto názorem se i my ztotožňujeme.

Výkony vojáků NATO v islámské zemi – Afghánistánu, považujeme za přínosné a ocenitelné. Jejich fyzické a psychické nasazení, odloučení od rodiny a vystavování se neustálému riziku lze považovat za hrdinství. Díky jejich zapojení v misích v Afghánistánu se podařilo mnoho úspěchů, do kterých patří vybudování škol, nemocnic, mostů, manufaktur a dalších. Kritický pohled ale směřuje k nepovedenému nastolení prezidentského systému a neúspěšné centralizaci země. Moc prezidenta Karzáiho se totiž postupně zúžila na Kábul. Venkov si rozdělili nejvyšší činitelé politicko-vojenských elit (warlords), kteří odmítli ústřední moc. Sami totiž vlastní své armády, diktují si zákony a vydírají obyvatelstvo. Další kritikou je budování afghánské národní armády a policie, které nepřineslo takové výsledky, jaké by měly odpovídat desítkám miliard dolarů, jež do nich byly vloženy. Pochyby přináší i fakt, že někteří z vycvičených afghánských vojáků a policistů přeběhli i se zbraní k Tálibánu. Tyto neúspěchy ovšem nesnižují výkony vojáků NATO. Ti plnili politická zadání, která vedla od Washingtonu přes Brusel až do metropolí členských států NATO. [52], [53]

Za jednu z největších překážek ve výkonu vojáků NATO považujeme strach afghánských obyvatel z jakékoli spolupráce s ústřední vládou nebo se spojeneckými vojsky. Tento strach je reálný a vychází z bojové činnosti vedené warlords. Pod jejich velením bojují vzbouřenečtí vojáci, civilní dobrovolníci a dezertéři z afghánských ozbrojených sil. Warlords jednak přikazuje k bojové činnosti proti vojákům NATO, jejich základnám, konvojům, posádkám a hlídkám. Ale také se nebojí terorismu ve formě vraždění, únosů a mučení Afghánců, kteří jsou považováni za příliš loajální ke kábulskému režimu nebo za kolaboranty s cizími vojsky. [52]

Jedním z nástrojů České republiky k obnově a rozvoji Afghánistánu byl provinční rekonstrukční tým, který působil v provincii Lógar v rámci mise ISAF. Vedoucí civilní a vojenské složky českého PRT se shodli na třech závěrech, které uvádíme v tabulce 4. [52]

Tabulka 4 – Politické závěry vyplývající ze zkušeností působení českého PRT v Afghánistánu [52]

POZITIVNÍ ZÁVĚRY	NEGATIVNÍ ZÁVĚRY	SYNTETICKÝ ZÁVĚR
<p>Vytvořit v Kábulu silnou ústřední vládu, která by se opírala o fungující instituce a zajišťovala efektivní vládnutí v celém Afghánistánu. Tím by mohlo dojít k odstranění chudoby, zlepšení ekonomické a sociální situace, zvyšování vzdělanosti Afghánců a posilování každodenní bezpečnosti. Při naplnění tohoto cíle by zeslábla přitažlivost Tálibánu pro venkovské obyvatelstvo a také by došlo k poklesu strachu z Tálibánu u Afghánců.</p>	<p>Nelze importovat demokracii západního typu, která by nebrala v potaz afghánská specifika, jako je tradiční systém kolektivního rozhodování na místní úrovni – džirgy* a šúry**.</p> <p>*Džirgy = shromáždění kmenových zástupců.</p> <p>**Šúry = vesnické, distriktní, provinční rady.</p>	<p>Je potřeba politické stabilizace Afghánistánu, která by byla pevná a vzájemně propojená na rovinách: vládní, provinční a místní.</p>

V provincii Lógar pomáhala nejen vojenská a civilní složka českého PRT. AČR také dlouhodobě spolupracuje například s hnutím „Na vlastních nohou“ – Stonožka, jež je občanským sdružením, které v Lógaru realizovalo společné projekty s AČR. [54] Poručík Lukáš Kubiček v jednom ze svých dopisů poslaného z Lógaru celému hnutí Stonožka napsal: *„Jsem osobně přesvědčen, že peníze, které věnovali, vždy našly toho nejpotřebnějšího příjemce. A nepomáhaly jen místním dětem a ženám. Prostřednictvím realizace všech "stonožkových" projektů rostla také prestiž českých vojáků a českého PRT v očích místních autorit, ale i obyčejných lidí.“* [55]

Nezávisle na AČR v Afghánistánu působily či stále působí řada nevládních a neziskových organizací, které se podílí na obnově a rozvoji země. Mezi těmito organizacemi, které mají často i dlouhodobou zkušenost v humanitární a rozvojové pomoci v Afghánistánu, a českým PRT nefungovala komunikace a sdílení zkušeností, jak mi potvrdil i mjr. Ing. Martin Krumnikl, MA (bývalý velitel 103. střediska CIMIC/PSYOPS). Zároveň ale uvedl, že čeští vojáci byli u místního obyvatelstva považováni za přínos opravdové pomoci. To příkládá i přístupu českých vojáků a civilních expertů, kteří jednali s místními Afghánci s respektem a tolerovali jejich kulturní zvyklosti. Příčinu úspěchu českého PRT vidí Krumnikl v těchto bodech:

- v týmu byli specialisté a odborníci v daném oboru;
- nebyl tlak na utrácení peněz;
- preferovaly se projekty dlouhodobého dopadu;
- postupovalo se krok za krokem;
- spolupracovalo se s místními autoritami;
- zapojovaly se místní komunity;
- prováděla se průběžná kontrola každého projektu.

Z těchto vyjmenovaných bodů můžeme české PRT zhodnotit tak, že jeho plánování a průběh rozvojových projektů zohledňovalo globální uznávané rozvojové principy.

3 Cíle práce a hypotézy

Cílem diplomové práce je analyzovat postupy a metody rekonstrukce a vynaložené prostředky České republiky na obnovu a rozvoj Afghánistánu. Dalším cílem je analýza míry a účinnosti přínosu ČR k obnově a rozvoji Afghánistánu v porovnání s úsilím jiného, s námi srovnatelného státu a vyspělého státu NATO. V návaznosti na zjištěné informace provést komparaci výsledků působení jednotlivých provinčních rekonstrukčních týmů těchto zemí. V neposlední řadě dát doporučení a návrhy k efektivnímu rozvoji a obnově Afghánistánu.

Pro diplomovou práci byly stanoveny následující pracovní hypotézy:

H1: Většina rozvojových projektů vedených ČR pro Afghánistán byla řádně ukončena a předána do užívání.

H2: Český provinční rekonstrukční tým vyvíjel úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu signifikantně srovnatelné s PRT dalších států NATO, jež v rámci mise ISAF působily v některé z provincií v Afghánistánu.

„Většinu“ v hypotéze 1 si definujeme: více, jak polovinu rozvojových projektů vedených ve spolupráci s AČR nebo pod záštitou zahraniční rozvojové spolupráce ČR pro Afghánistán, u kterých je možné dohledat a získat statisticky významné informace, zda byly řádně ukončeny a předány do užívání či nikoliv.

U hypotézy 2 jsme si vybrali jako další státy NATO, s kterými srovnáváme české PRT ve vynaloženém úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu Maďarsko (zástupce států na naší úrovni) a Norsko (zástupce vyspělých států NATO).

4 Metodika

Při psaní diplomové práce využíváme standardizované vědecké metody, které nám umožní splnit stanovené cíle, a které nás dovedou k objektivnímu vyvrácení, či potvrzení hypotéz.

Vědecké metody, které jsou v diplomové práci používány, zahrnují: zejména literární rešerši, analýzu, metodu SWOT a komparaci.

Literární rešerši jsme použili k aktuálnímu pohledu na problematiku rozvoje a obnovy Afghánistánu. Vytvořili jsme teoretická východiska a ucelený přehled o základních údajích Afghánistánu, rozvojových misích působících v této válkou zničené zemi a nejvýznamnějších českých neziskových organizacích, které se zde též podílejí na obnově a rozvoji. Rešerši také použijeme v následujících kapitolách k dosažení uceleného přehledu o dosavadních rozvojových projektech v Afghánistánu a PRT Maďarska a Norska.

Analýzou budeme podrobněji zkoumat, jaký měla ČR přínos k obnově a rozvoji Afghánistánu, a jak v této zemi fungovalo PRT a rozvojové a rekonstrukční projekty.

SWOT analýzou budeme identifikovat silné stránky (strengths) a slabé stránky (weaknesses), příležitosti (opportunities) a hrozby (threats), které jsou spojené s rozvojovými projekty v Afghánistánu. Provedeme SWOT analýzu odděleně pro rozvojové projekty českého PRT (2008 – 2013) a rozvojové projekty vedené Českou rozvojovou agenturou (realizované Člověkem v tísní).

Metoda SWOT je analýzou vnitřního a vnějšího prostředí. Pro tzv. vnitřní prostředí budeme určovat silné a slabé stránky rozvojových projektů. Výsledkem by měla být eliminace slabých stránek a maximalizace výtěžku ze silných stránek. Na druhé rovině tzv. vnější prostředí bude určovat faktory, které mají původce ve vnějším prostředí. K tomuto dosažení budeme určovat možné příležitosti pro rozvoj projektů a zároveň identifikovat možné hrozby, které by rozvoj projektů mohly znemožnit. Výsledkem by mělo být snížení vlivu hrozeb a zvýšení vlivu příležitostí na úspěšnost rozvojových projektů.

Komparaci využijeme v diplomové práci na základě předem stanovených ukazatelů. Budeme srovnávat působení českého provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu s maďarským a norským provinčním rekonstrukčním týmem. Za srovnávací ukazatele si zvolíme:

- délka působení PRT v dané provincii
- zaměření rozvojových projektů
- vynaložené finanční výdaje do spravované provincie
- závazky budoucí finanční podpory na pokračující rozvoj Afghánistánu
- počet nasazených vojáků v PRT celkem

Metodou komparace vytvoříme také analýzu, kde srovnáme některé z charakteristik hlavních modelů PRT, které byly uplatňovány v misi ISAF v Afghánistánu.

5 Výsledky

5.1 Zahájení činnosti českého PRT, původní plány projektů

České PRT bylo na jaře roku 2008 umístěno do provincie Lógar na americkou vojenskou základnu FOB (Forward Operation Base) Shank. Základnu sdílela početně menší americká jednotka, český kontingent a čeští experti. Provincie Lógar byla původně přiřazena pod americké PRT z vedlejší provincie. Proto české PRT zahájilo svou činnost tím, že převzalo část naplánovaných amerických projektů. Jednalo se o dostavbu nemocnic, veřejných toalet v Pol-e Alam, protipovodňové zdi, opravu přehrady a dostavbu vládní budovy. Na základě podrobných analýz a terénních průzkumů byly dále vytipovány oblasti, kterým se mělo české PRT v budoucnu věnovat: školství, zemědělství, vodohospodářství a vodní zdroje, zdravotnictví, bezpečnost, média, podpora projektů dobrého vládnutí a budování kapacit místní vlády. Tyto oblasti byly východiskem pro stanovení plánovaných projektů českého PRT, které uvádíme v závislosti na distriktu, kde měly být vykonány, v tabulce 5. [56]

Tabulka 5 - Plánované projekty českého PRT v Lógaru podle distriktů [56, vlastní zpracování]

DISTRIKT	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA DISTRIKTU A PROJEKTY
Pol-e Alam	- nachází se zde provinční centrum (kanceláře rozvojových organizací) - přítomnost ANA, ANP, relativně bezpečná situace ➤ školy, solární osvětlení bazaru, bezpečnostní zeď kolem nemocnice ➤ nákupy generátorů pro jednotlivé odbory provinční vlády
Mohammad Agha	- oblast, ve které se připravují útoky na Kábul (předměstí) ➤ solární studny, solární osvětlení bazaru a prostoru kolem distriktního centra ➤ školy, vybavení komunitních center vesnice (koberce, střechy)
Kharwar	- nejkomplikovanější distrikt, špatně dostupný, nepřístupné průsmyky ➤ nové distriktní centrum, spolupráce s vesnicí Mabat Khel
Charkh	- práce v terénu pro PRT problematická ➤ dívčí škola, solární studna v distriktním centru, sklad učebnic ➤ projekty v oblasti vodohospodářství
Baraki Barak	- nejbohatší a zároveň druhý nejnebezpečnější distrikt v provincii ➤ projekty v oblasti školství, stimulace ekonomiky, zvýšení bezpečnosti
Khoshi	- nejchudší distrikt, nejvyšší míra negramotnosti ➤ vodní elektrárna, zavlažovací systém, solární studny, úprava šterkové cesty
Azra	- řídko osídlena, rozsáhlá marihuanová pole, nejbezpečnější distrikt ➤ školní pomůcky, humanitární pomoc

5.2 Konkrétní podpora českého PRT v Lógaru

Rekonstrukční projekty, které české PRT vykonával v letech 2008 – 2013 v provincii Lógar, se řídily základními afghánskými rozvojovými a politickými dokumenty. Jednalo se o Afghanistan Compact, Afghánskou národní rozvojovou strategii a Provinční rozvojový plán. Cílem projektů byla podpora rozvoje a to v rámci tří prioritních pilířů a doprovodných aktivit, jež uvádíme v tabulce 6 a 7. [57]

Tabulka 6 - Prioritní pilíře českého PRT v provincii Lógar [57, vlastní zpracování]

PRIORITNÍ PILÍŘE	
<p>1. Podpora provinční vlády a bezpečnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšováním bezpečnosti a podporou dobrého vládnutí ➤ výcvik a podpora afghánské armády a policie ➤ výcvik a mentoring vrtulníkového personálu afghánské armády ➤ výcvik vyšších důstojníků afghánské policie ➤ finanční podpora afghánských bezpečnostních sil (v letech 2007 – 2012 přispěla ČR cca 15 mil. Kč; v roce 2012 vláda schválila roční příspěvky ve výši 20 mil. Kč v letech 2015 – 2017) [58] ➤ postavení nového checkpointu (kontrolní stanoviště) na jižním okraji města Pol-e Alam [59] a dalších místech v Lógaru ➤ obnova základny v Altimoru – nová jídelna, kuchyň, ošetrovna a velitelství [60]
<p>2. Podpora ekonomického rozvoje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozvojem zemědělství a vodního hospodářství ➤ vybudování ubytovny a jídelny v areálu zemědělské školy [61] ➤ vyškolení včelařů a dodání základního vybavení k včelaření [62] ➤ vyškolení farmářů a veterinářů k inseminaci skotu [63] ➤ výstavba sběrných center na mléko, dodání moderní techniky (chladicího tanku na mléko, máselnice a separátoru smetany) [64] ➤ vyškolení sadařů, předání stromků na založení sadů 240 rodinám, dodání základního vybavení k péči o stromy [65] ➤ odbahnění přehrady Surchab a oprava hráze [66]
<p>3. Podpora nezávislých médií a vzdělanosti obyvatel</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podporou provinčních nezávislých rádií a komunitních rádií - podporou provinční pobočky státního rádia RTA - vzdělávacími a informačními kampaněmi v místních médiích ➤ dodání nové studiové techniky do rozhlasových stanic [67] ➤ školení pro členy provinční vlády zaměřené na kontakt s médii a veřejností (teoretické i praktické lekce) ➤ výstavba knihovny v Pol-e Alam pro místní soud ➤ rekonstrukce budov úřadů v Pol-e Alam [68]

Tabulka 7 - Doprovodné aktivity českého PRT v provincii Lógar [57, vlastní zpracování]

DOPROVODNÉ AKTIVITY	
Školství	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vybudování střední zemědělské a mechanické školy v Pol-e Alam ➤ opravení budov základních škol a vybudování nových studní ➤ vybudování škol pro afghánské dívky [69]
Zdravotnictví	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rekonstrukce nemocnice v okrese Chuši ➤ rekonstrukce několika zdravotnických zařízení [70] ➤ dodání solárních panelů do zdravotnických zařízení ➤ poskytnutí sedmi sanitek pro kvalitnější dopravu pacientů ➤ dodání zdravotnického a dalšího vybavení do nemocnic a klinik ➤ postavení márnice, kterou potřebovala nemocnice v Pol-e Alam [71]
Dopravní infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rekonstrukce nebo postavení několika mostů ➤ postavení lávek pro pěší [71]

Český provinční rekonstrukční tým za dobu svého pětiletého působení (2008 – 2013) v Afghánistánu dokončil 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů a 111 projektů rychlého dopadu (QIP). Podařilo se mu vycvičit více než 1 200 příslušníků afghánské národní policie a téměř 50 členů místní policejní složky. Sloužilo zde postupně téměř 2 500 českých vojáků a 39 civilních expertů. Celková investice, českého PRT v provincii Lógar na rozvojové a humanitární účely, se vyšplhala téměř na 300 milionů korun. [72]

5.2.1 Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů českého PRT v letech 2008 – 2013

V této podkapitole uvedeme všech 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů českého PRT. Projekty rozdělíme podle sektorů zaměření do šesti tabulek. U každého projektu bude zmíněn celkový rozpočet v USD a Kč. Na závěr každé tabulky sečteme počet projektů a celkové rozpočty.

Tabulka 8 - Sektor: PODPORA VLÁDY [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Silniční kontrolní stanoviště ANP	\$338 953,00	6 779 060 Kč
Výstavba tréninkového zařízení ANP	\$90 644,00	1 722 236 Kč
Stavba ochranné zdi kolem areálu distriktního centra v Baraki Barak	\$144 654,00	2 748 426 Kč
Rekonstrukce a rozšíření infrastruktury Malalai Maiwand na základně ANA	\$100 866,00	1 916 454 Kč
Nákup automobilní cisterny na vodu pro ANP	\$96 192,00	1 827 648 Kč
Dostavba ochranné zdi kolem areálu provinčního velitelství ANP Lógar	\$58 416,00	1 109 904 Kč
Kontrolní stanoviště ANP v distriktu Azra	\$33 198,00	630 762 Kč
Překážková dráha pro ANSF na základně vedle FOB Shank	\$23 232,00	441 408 Kč
Pozorovací stanoviště pro ANP a ANA (Tangi Waghjan)	\$84 278,00	1 601 282 Kč
Kontrolní stanoviště v distriktu Charkh	\$144 666,00	2 748 654 Kč
Administrativní budova pro bezpečnostní složky v provincii Lógar	\$122 559,00	2 328 621 Kč
Kontrolní stanoviště v distriktu Khoshi	\$126 490,00	2 529 800 Kč
Rozšíření infrastruktury na základně ANA ALTIMUR	\$150 000,00	2 850 000 Kč
Výstavba pozorovacího stanoviště (NDS) National Defence Security	\$21 754,00	413 326 Kč
Výstavba HQ (headquarters) ANA Altimur	\$45 497,00	864 443 Kč
Materiál pro NDS (National Defense Security)	\$21 126,00	422 520 Kč
Dálniční kontrolní stanoviště Hesarak	102 280,00	2 045 600 Kč
Kontejnery pro kontrolní stanoviště Khoshi	\$51 600,00	1 032 000 Kč
Školení a výcvik ANSF v ČR	\$20 140,00	402 800 Kč
Výstavba velitelství NDS (National Defence Security) v Khoshi	\$230 697,00	4 613 940 Kč
Výstavba vězeňského komplexu v Pol-e Alam	\$680 060,00	12 921 140 Kč
Dostavba provinčního soudu v Pol-e Alam	\$152 368,00	2 894 992 Kč
Výstavba distriktního centra Cherwar	\$95 000,00	1 805 000 Kč
Stáž představitelů provincie Lógar v ČR	\$50 578,00	960 982 Kč
Stáž místních spolupracovníků PRT Lógar v ČR	\$3 204,00	60 876 Kč
Vybavení provinčního soudu	\$23 868,00	453 492 Kč
Vybavení lógarské vězeňské služby	\$59 744,00	1 194 880 Kč
CELKEM 27 PROJEKTŮ	\$3 072 064,00	59 320 246 Kč

Tabulka 9 - Sektor: PODPORA EKONOMICKÉHO ROZVOJE [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Nákup konví na mléko	\$51 339,00	975 441 Kč
Distribuce osiva	\$91 500,00	1 738 500 Kč
Nákup konví na mléko	\$3 931,00	74 689 Kč
Analýza půdy	\$5 678,00	107 882 Kč
Školení družstevníků na marketing zemědělských produktů	\$16 560,00	314 640 Kč
Vybavení pro zemědělský odbor	\$4 590,00	87 210 Kč
Zalesnění okolí přehrady Surchab	\$6 900,00	131 100 Kč
Rekonstrukce 2 sběrných center na mléko	\$243 370,00	4 624 030 Kč
Včelařská školení	\$43 998,00	835 962 Kč
Prostředky na ochranu rostlin	\$15 175,00	288 325 Kč
Školení pro užívání sklepů	\$4 025,00	76 475 Kč
Distribuce osiva moderních odrůd pšenice	\$73 070,00	1 388 330 Kč
Školení výživy a ochrany rostlin pro farmáře	\$25 960,00	493 240 Kč
Závlahová infrastruktura pro hedvábnickou farmu Powrak	\$24 908,00	473 252 Kč
Nákup solárních ledniček pro vybrané veterinární ordinace	\$24 000,00	456 000 Kč
Stavba střední zemědělské a mechanické školy v Pole-Alam – 1. etapa - design	\$12 800,00	243 200 Kč
Stavba střední zemědělské a mechanické školy v Pole-Alam - 2. etapa - výstavba hlavní budovy	\$1 198 687,00	19 456 000 Kč
Stavba střední zemědělské a mechanické školy v Pole-Alam 3. etapa - demonstrační farma	\$170 742,00	3 414 840 Kč
Stavba střední zemědělské a mechanické školy v Pole-Alam 4. etapa - vybavení	\$119 999,00	2 399 980 Kč
Stavba střední zemědělské a mechanické školy v Pole-Alam 5. etapa - internát	\$586 070,00	2 487 898 Kč
Provinční veterinární diagnostická laboratoř	\$41 345,00	785 555 Kč
Výstavba produkční hedvábnické farmy Powrak	\$130 942,00	2 487 898 Kč
Mlékařské sběrné centrum Jelga	\$123 633,00	2 349 027 Kč
Veterinární školení	\$16 000,00	304 000 Kč
Školení producentů mléka	\$115 900,00	2 202 100 Kč
Mlékařské sběrné centrum Zakum Kheil	\$128 154,00	2 434 926 Kč
Drůbežářská kooperativa I	\$69 017,00	1 311 323 Kč

Drůbežářská kooperativa II	\$37 990,00	721 810 Kč
Sady Azra	\$84 992,00	1 614 848 Kč
Školení pěstování bource morušového	\$19 200,00	364 800 Kč
Rozvoj drůbežích farem Zakum Kheil a Jelga	\$70 160,00	1 333 040 Kč
Registrace skotu	\$20 830,00	395 770 Kč
Veterinární trénink 2	\$22 100,00	419 900 Kč
Výstavba a vybavení včelařského centra	\$317 381,00	5 249 700 Kč
Opakovací kurz inseminace	\$7 218,00	137 142 Kč
Školení nových inseminátorů	\$66 318,00	1 215 905 Kč
Stavba budovy správy živočišné výroby	\$95 331,00	1 906 620 Kč
Vybavení odboru živočišné výroby	\$33 756,00	675 120 Kč
Knihovna střední zemědělské a mechanické školy	\$11 142,50	222 850 Kč
Rekonstrukce jezu č. 70 Shar Afghan	\$69 556,00	1 321 564 Kč
Rekonstrukce jezu Bande Sakhan	\$13 915,00	264 385 Kč
Rekonstrukce jezu č. 66 – Dehwalak a retenční zeď Maghul Kheil	\$198 315,00	3 767 985 Kč
Rekonstrukce kanálu Hesarak	\$121 949,00	2 317 031 Kč
Odbahnění přeprady a stavba ochranné zdi v provincii Lógar	\$974 917,00	18 523 423 Kč
Retenční zeď Kabir	\$118 012,00	2 242 228 Kč
Stavba měrných profilů a měrných stanic	\$464 764,00	8 830 516 Kč
Nákup zařízení pro měrné stanice	\$9 274,00	176 206 Kč
Studie odtokových poměrů v povodí Khoshi	\$29 732,00	564 908 Kč
Rekonstrukce karezu Saleman Khiel	\$30 081,00	571 539 Kč
Rekonstrukce akvaduktů Shar Afghan	\$17 900,00	340 100 Kč
Rekonstrukce jezu č. 42 – Bandi Ghazi a Joe Challow	\$147 400,00	2 800 600 Kč
Výstavba ochranné zdi v Sabakey Khiel	\$173 800,00	3 302 200 Kč
Karezy v Chinarey	\$54 962,00	1 044 278 Kč
Výroba informačních cedulí k jezům	\$4 272,00	81 168 Kč
Prodloužení karezu Saleman Khiel	\$13 205,00	250 895 Kč
Projektová dokumentace k jezu Abtak	\$27 538,00	523 222 Kč
Rekonstrukce vodovodu Chinarey	\$49 150,00	933 850 Kč
Rekonstrukce vodovodu i distriktního centra Khoshi	\$13 946,00	264 974 Kč
Rekonstrukce jezu Abtak	\$278 620,00	5 293 780 Kč

Rekonstrukce karézu Mizrakhel	\$35 000,00	700 000 Kč
Výstavba retenční zdi DoBandi	44 273,00	885 460 Kč
CELKEM 61 PROJEKTŮ	\$7 025 292,50	121 199 640 Kč

Tabulka 10 - Sektor: PODPORA MÉDIÍ [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Stáž novinářů z provincie Lógar v Radio Free Europe / Radio Liberty v České republice	\$21 766,00	413 550 Kč
Podpora rozhlasové stanice Millie Paygham a zvyšování povědomí o činnosti PRT v provincii Lógar	\$15 200,00	288 800 Kč
Podpora budoucích novinářů a zvyšování povědomí o činnosti PRT	\$17 925,00	340 575 Kč
Ochranná zeď pro rozhlasovou stanici Millie Paygham a zvyšování povědomí o činnosti PRT v provincii Lógar	\$20 491,00	389 329 Kč
Reportáže od rádia Zínat	\$3 250,00	61 750 Kč
Audit rozhlasových stanic v provincii Lógar	\$3 000,00	57 000 Kč
Mediální kampaň na podporu ženských práv	\$5 762,00	109 478 Kč
Stáž lógarských novinářů ve stanici Salam Watandar	\$2 900,00	55 100 Kč
Odvysílání mediální kampaně o ženských právech	\$3 600,00	68 400 Kč
Stáž lógarských novinářů v Kábulu	\$15 600,00	273 600 Kč
Mediální trénink pro zástupce lógarských institucí	\$8 000,00	160 000 Kč
Rekonstrukce budovy lógarské pobočky ministerstva informací	\$74 643,00	1 492 860 Kč
Technická podpora rádiím	\$49 500,00	990 000 Kč
Dodávka generátorů lógarským rádiím	\$30 000,00	600 000 Kč
Tréninkové zaměstnání pro lógarské novinářky	\$29 080	581 600 Kč
CELKEM 15 PROJEKTŮ	\$300 716,80	5 882 042 Kč

Tabulka 11 - Sektor: ŠKOLSTVÍ [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Oprava a dostavba školy Baboos v distriktu Pul-e Alam	\$188 720,00	3 585 680 Kč
Oprava a dostavba školy Baraki Rajan v distriktu Baraki Barak	\$325 294,00	6 180 586 Kč
Oprava a dostavba chlapecké školy Dehnew	\$130 157,00	2 472 983 Kč
Oprava a dostavba školy Kolangar v distriktu Pul-e Alam	\$334 111,00	6 348 109 Kč
Oprava a dostavba dívčí školy Maghul Kheil v distriktu Muhammad Agha	\$237 638,00	4 515 122 Kč
Oprava a dostavba chlapecké školy Maghul Kheil v distriktu Muhammad Agha	\$61 686,00	1 172 034 Kč
Oprava a dostavba školy Shah Abdul Fatah	\$109 693,00	2 084 167 Kč
Stavba dívčí základní školy Hassani Basri ve vesnici Bagh Yarak	\$188 456,00	3 580 664 Kč
Stavba základní školy pro dívky ve vesnici Khuja Laghai	\$173 863,00	3 303 397 Kč
Dostavba Mohammad Agha High School v Pol-e Qandahari	\$282 340,00	5 364 460 Kč
Stavba sedlových střech na školních budovách v provincii Lógar	\$271 929,00	5 166 651 Kč
Stavba Azra Central High School ve vesnici Azrow	\$202 794,00	3 853 086 Kč
Stavba Hamed Karzi Primary School v obci Darvish	\$278 144,00	5 284 736 Kč
Oprava střechy staré školy v Pol-e Qandahari	\$24 984,00	499 680 Kč
Oprava interiéru staré školy v Pol-e Qandahari	\$7 888,00	157 760 Kč
CELKEM 15 PROJEKTŮ	\$2 817 697,00	53 569 115 Kč

Tabulka 12 - Sektor: ZDRAVOTNICTVÍ [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Nákup sanitek pro Medical Refresher Courses for Afghans (MRCA)	\$110 000,00	2 090 000 Kč
Školení pracovníků Medical Refresher Courses for Afghans	\$9 845,00	187 055 Kč
Solární panely pro zdravotnická zařízení v Lógaru	\$135 310,00	2 570 890 Kč
Dodávka vody do nemocnice v Pol-e Alam	\$24 908,00	473 252 Kč
Nákup zdravotnického a jiného vybavení	\$40 000,00	760 000 Kč

Nákup vakcíny (proti hepatitidě B) a vakcinace ohrožené populace	\$7 555,00	143 545 Kč
Výstavba márnice v nemocnici v Pol-e Alam	\$38 872,00	738 568 Kč
Vybavení školicího centra v Ludinově distriktní nemocnici	\$18 170,00	345 230 Kč
Vybavení kliniky ANA Altimur	\$5 603,00	106 457 Kč
Stavební úpravy stávající kliniky Altimur	\$53 879,00	1 077 580 Kč
Oprava nemocnice v Mohammad Agha	\$98 618,00	1 972 360 Kč
Oprava kliniky Khoshi	\$13 100,00	262 000 Kč
CELKEM 12 PROJEKTŮ	\$555 860,00	10 726 937 Kč

Tabulka 13 - Sektor: OSTATNÍ [neveřejný zdroj poskytnutý MZV ČR]

Název projektů	celkový rozpočet v USD	celkový rozpočet v Kč
Zaměření silnice z Baraki do Dabare	\$8 200,00	155 800 Kč
Zaměření silnice z Baraki do Padkhab-e Shaneh	\$34 581,00	657 039 Kč
Zaměření cest Bini Shirafghan, Nazar Khel, Gowmaran a Matani	\$41 400,00	786 600 Kč
Zaměření cest Sorkhabad, Moghol Khel a Deh-e Now, Mali Khel	\$45 000,00	855 000 Kč
Oprava mostů v Dabare a Charkhu	\$22 812,00	433 428 Kč
Oprava mostů Jowgi, Baraki, Deh-e Dosambeh, Loop a Matani	\$12 817,00	243 523 Kč
Oprava mostů Pol-e Qahdahari, Kodi Khel, Sangar Khel a Shast-e Zeydabad	\$28 000,00	532 000 Kč
Stavba mostů Tangi Waghjan	\$93 995,00	1 785 905 Kč
Lávka pro pěší ve Wolunswali Kolangar	\$30 165,00	573 135 Kč
Dodávka pro archeologickou laboratoř DAFA - Mes Aynak	64 588,00	1 293 672 Kč
Oslava mezinárodního dne žen 2009	\$2 575,00	48 925 Kč
CELKEM 11 PROJEKTŮ	\$384 133,00	7 365 027 Kč

Všech 141 rekonstrukčních projektů bylo podle nám sdělených informací z MZV ČR ukončeno. Pouze u jedné rekonstrukce ze sekce vodního hospodářství jsme dostali informaci, že se nezdařila. Analýzu některých vybraných projektů uvádíme v další podkapitole.

5.2.2 Analýza vybraných projektů českého PRT v Lógaru

Vybudování škol pro afghánské dívky

České PRT podporuje školství v provincii Lógar například tím, že vybudoval tři dívčí školy v distriktech Chuši a Muhammad Agha. Stavby dvou škol v distriktu Chuši probíhaly tak, že se zjišťovala situace v dané oblasti jednak přímo na místě, ale také od ministerstva školství. Vzhledem k tomu, že v Chuši byl dostatek žákyň i učitelek, tak o potřebě nové školy nebylo pochyb. Navíc dívky se do té doby učily v improvizovaných prostorech nebo vůbec. Zcela nové budovy byly postaveny nad údolím, kde jsou chráněny před pravidelnými jarními záplavami. Důstojné podmínky pro vzdělávání tím dostalo 650 místních dívek. Třetí školu český PRT dokončil a předal provinčnímu ministerstvu školství na severu provincie. Tím rozšířil možnost vyučovat dalších 400 žákyň. [73]

Stavba první odborné instituce v Lógaru – střední zemědělské a mechanické školy

Projekt, který začal na konci roku 2010, měl za cíl poskytnout mladým lidem v Lógaru vzdělání v oblasti zemědělství. Do té doby v provincii neexistovala možnost se v tomto oboru vzdělávat (nepočítáme-li kurzy a školení podporované PRT v oblasti včelařství, ochrany rostlin a veterinární medicíny). Projekt také počítal s výstavbou ubytovny pro přespolní studenty a jídelny s kapacitou pro 220 osob. [74], [61]

Dokončená stavba školního areálu, kterou mělo na starost české PRT, byla předána a zodpovědnost za výběr kvalitních učitelů, byla dána do rukou náměstkovi afghánského ministra školství. [75]

Vybudování sběren na mléko

České PRT v rámci podpory zemědělství vybudovalo několik sběren na mléko ve východoafghánské provincii Lógar. Sběrná centra byla součástí celkové podpory producentů mléka. Cílem bylo zvýšit příjmy farmářům a tím zlepšit ekonomickou situaci. Projekt zahrnoval i dodávku moderních technik, jako jsou chladicí tanky na mléko, máselnice a separátory smetany. Nové sběrný umožnily skladovat větší množství mléka, vyrábět jogurty, máslo a sýry. Objem výkupu se tak zvýšil až o 100 procent na průměrných 10 litrů od každého zemědělce za den. [64]

Nové centrum pro včelaře

Projekt zaměřený na výstavbu nového centra pro včelaře vznikl na základě žádosti provinční pobočky ministerstva zemědělství. Včelařské centrum tak zajistilo odpovídající podmínky výkupu, zpracování a kontroly lógarského medu. Díky rozsáhlé výrobní hale a kvalitnímu zařízení je zde možné vyrábět až 50 tun medu ročně. Toto centrum také poskytlo dvacet nových pracovních míst. [62]

Revitalizace přehrady Surchab

Projekt celkové revitalizace přehrady zahrnoval odbahnění nádrže a vybudování zadržovací hráze, aby bylo zabráněno dalšímu usazování bahna na dně. Tento projekt pomohl tisícům zemědělců tím, že zajistil dodávku vody na zavlažování polí. Kapacita nádrže se po odstranění sedimentu zvýšila o dvě třetiny. Zakázku dostala místní firma z Lógaru. Projekt vyšel na 18 milionů korun. [66]

Rekonstrukce vodovodu, jezů a zavlažovacích systémů – karézů

Vodohospodářské projekty v Lógaru navrhli čeští stavební inženýři. Opravili či postavili několik jezů, karézů (tradiční způsob zavlažování) a ochranných stěn proti vysoké vodě. Ve vesnici Činarej vybudoval PRT systém, který přivádí vodu buď do zásobovací nádrže a poté do zavlažovacích kanálů na polích, nebo do vodovodního systému, jež zásobuje celou vesnici vodou. Pitnou vodu tak mohou čerpat lidé z vesnice přímo u svých obydlí.

„Tradiční vodní systémy jsou často nefunkční – byly poničeny během válek, nebo se o ně komunity přestaly starat“ [76], říká Pavel Jiráček, stavební inženýr z PRT. Dále dodává, že po místních žádají, aby alespoň částečně přispěli prací v rámci projektu a poté i následnou údržbou. [76]

Výstavba checkpointů

Nové kontrolní stanoviště bylo postaveno na jižním okraji města Pol-e Alam v rámci dalšího projektu českého PRT. Hlavní lógarská silnice směřuje z Kábulu do dalších provincií na jihu země, kde denně projede tisíce vozidel. Tuto klíčovou komunikaci díky zmíněnému projektu bude moci afghánská národní policie střežit

efektivněji. Kontrolní stanoviště je uzpůsobené pro kontroly vozidel. Navíc byla nad stanovištěm postavena i malá strážnice, z které lze provoz přehledně pozorovat. [59]

Materiální podpora rozhlasové stanice

Rozhlas je hlavním zdrojem informací pro obyvatele Afghánistánu. Proto se české PRT také zaměřilo na projekty, které podporují média. Příkladem je dokončený projekt PRT, který měl za cíl dodání rozhlasové stanici potřebnou studiovou techniku (vysílače, generátory a přenašeče signálu). [67]

Rekonstrukce nemocnice v okrese Chuši

Nemocnice v okrese Chuši měla sloužit 10 tisícům obyvatel, ale nevyhovovala současným hygienickým standardům. V roce 2010 byla budova postavena za prostředky japonské vlády, avšak kvůli chybějícímu vybavení nebyla nikdy zprovozněna. Rok na to byla navíc poškozena tlakovou vlnou výbuchu při útoku sebevražedného atentáčníka. Rekonstrukce budovy zahrnovala výměnu oken, okenních a dveřních rámců a opravu střechy. Současně proběhla i oprava obvodové zdi kolem pozemku. Vybavení zajistila francouzská nevládní organizace, která se starala o dozor nad vybavením a provozem zdravotnických zařízení v Lógaru. [77]

Projekty rychlého dopadu, tzv. Quick Impact Projects (QIP)

Projekty rychlého dopadu realizovalo české PRT v Afghánistánu do konce roku 2012. Jednalo se o projekty jednorázové podpory. Měly formu dodávek nejnnutnějšího materiálu místním zařízením (zdravotnickým, sociálním a vzdělávacím) a úřadům. Zahrnovaly i dodávky materiálu na čištění studen, dodávky palivového dříví veřejným institucím a i pomoc po přírodních katastrofách. V tabulce 14 uvádíme finanční podíl ČR na QIP v Afghánistánu do roku 2012. Celková částka na tyto projekty jednorázové podpory činila, v období 2007 – 2012, 17 874 040,- Kč. [78]

Tabulka 14 - Finanční podíl ČR na projektech rychlého dopadu v Afghánistánu do roku 2012
[78, vlastní zpracování]

ROK	FOND/ÚČEL	CZK
2007	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Badachšán)	4 200 000 Kč
	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	1 200 000 Kč
2008	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	894 040 Kč
2009	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	2 880 000 Kč
2010	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	3 000 000 Kč
2011	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	2 700 000 Kč
2012	Projekty rychlého dopadu – QIP (PRT Lógar)	3 000 000 Kč
Celkem za období 2007 - 2012		17 874 040 Kč

Výcvikové projekty

Výcvikové projekty spadaly též do činnosti českého PRT v Lógaru. Jednalo se o výcvik afghánské národní policie a místní provinční policie. Dalším úkolem byla součinnost s armádou USA a všemi ozbrojenými složkami v provincii Lógar.

Pomoc místním policistům byla důležitá, jelikož se právě oni stávali terčem Tálíbanu a jiných povstaleckých skupin. Spočívala ve výstavbě a zmodernizování checkpointů, ale také zahrnovala například nákup škrtdel a zaškolení, jak s nimi manipulovat.

Výcvik afghánské národní policie probíhal ve třítydenních blocích.

1. týden: zaměřen na výcvik se zbraní, střeleckou přípravu a manipulaci s ní;
2. týden: zdravotní a právní příprava, základy osobních prohlídek, stavění checkpointů, teorie policejní taktiky;
3. týden: praxe – střelba, záchrana osob a další aktivity.

Při výcviku se čeští vojáci potýkali s vysokou negramotností policistů (až 80 %). Do výcviku policie přicházeli úplní nováčci, kteří neměli žádné zkušenosti se zbraní, ani výcvikem v armádě. [79]

Projekty, které realizovalo české PRT ve spolupráci s hnutím Stonožka

Projekty, které byly realizovány českým PRT díky pomoci dětského hnutí Stonožka, lze rozdělit do tří oblastí: školství, zdravotnictví a podpora komunit. Celková cena projektů se vyšplhala k více než 60 tisíci dolarů. Projekty měly pomoci afghánským obyvatelům, ale také měly mít pozitivní vliv na vnímání významu afghánské armády místními lidmi.

Školství

Projekt zaměřený na podporu školství zahrnoval pomoc více jak dvaceti školám v provincii, jež byly dopředu vytipovány. Obdržely kompletně vybavené knihovny (pět set základních učebnic, knih a slovníků). Dále dostaly mapy, globusy, tabule a další výukové pomůcky v celkové hodnotě projektu za 30 000 dolarů. [80] Součástí projektu byl i nákup šicích strojů a látek pro dívčí školu (ve vesnici Kumaidan). Šití a ruční práce se díky tomu mohly začlenit do výuky a tím dát dívkám větší šanci na uplatnění v dalším životě. [81]

Zdravotnictví

Projekt určený na podporu zdravotnictví zahrnoval kufříky se základním vybavením pro porod v terénu v celkové hodnotě 20 000 dolarů. Kufřík dostalo čtyřicet porodních asistentek a deset lékařů z provincie Lógar. [81]

Podpora komunit

Tento projekt byl financován ze sbírky křesťanské veřejnosti v ČR. PRT tak mohl distribuovat mezi rodiny v nouzi 400 přikrývek a základních potravin (mouku, olej nebo fazole) v celkové hodnotě 12 000 dolarů. Logistickou podporu tohoto projektu pak zajistily americké jednotky. Afghánská národní armáda byla též zapojena do samotného procesu distribuce. [80]

5.3 Program rozvojové spolupráce 2013 - 2017 (Afghánistán)

Afghánistán patří již dlouhodobě k zahraničně-politickým prioritám České republiky. V Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 – 2017 (dále jen „Koncepce“) je zařazen mezi tzv. programové prioritní země rozvojové spolupráce. V návaznosti na dosavadní působení ČR v Afghánistánu, které mělo formu podpory rozvojových projektů, humanitárních aktivit, příspěvků do afghánských rozvojových fondů a rekonstrukčních rozvojových činností českého PRT v provincii Lógar, byl na období 2013 – 2017 zpracován Program rozvojové spolupráce. Jeho cílem je podle zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) zlepšení ekonomické a sociální situace Afghánistánu prostřednictvím konkrétních projektů a předáváním zkušeností. Sektorové zaměření české rozvojové spolupráce na období 2013 – 2017 je dané Koncepcí, která stanovila tři priority pro Afghánistán a která zohledňuje i možnosti pomoci ČR. Tyto prioritní sektory spolu s podílem a možnostmi, které ČR má k dispozici, uvádíme v tabulce 15. [82]

Tabulka 15 - Prioritní sektory v Afghánistánu ZRS ČR (2013 – 2017) [82, vlastní zpracování]

PRIORITNÍ SEKTORY	% PODÍL	MOŽNOSTI ČR V POMOCI AFGHÁNISTÁNU
Zemědělství	30 %	- chov a registrace skotu, veterinární služby a inseminace - včelařství - sběrná centra na mléko
Vodní hospodářství	30 %	- instalace a provoz měrných stanic a profilů - infrastrukturní projekty (zadržování a lokální distribuce vody) - zavádění moderních zavlažovacích metod - vzdělávání uživatelů vody a vodohospodářských zařízení (afghánských vodohospodářských odborníků a správců vodních děl a zařízení) - realizace či podíl na realizaci odborných studií
Zemědělské vzdělávání	40 %	- výstavba a vybavení vzdělávacích zařízení - školení učitelů a vytváření osnov odborné výuky - zemědělské vzdělávání a výměna odborných zkušeností (studijní pobyty, stáže a školení ze strany českých odborníků)

Vedle sektorových priorit vyjmenovaných v tabulce 15 se ČR snaží přispět k pozitivnímu vývoji i tzv. průřezovými principy, které jsou zohledňovány

v jednotlivých rozvojových projektech. Patří sem: boj proti korupci, šetrnost k životnímu prostředí a klimatu, řádná správa věcí veřejných, prevence drogových závislostí a s nimi spojené kriminality a zdravotních dopadů, podpora reintegrace navrátilivších se uprchlíků do afghánské společnosti, aktivní podpora rovného postavení žen a mužů ve společnosti a další. [82]

5.3.1 Realizace programu spolupráce a rozvojových projektů

Tabulka 16 znázorňuje všechny aktéry a jejich činnost při realizaci programu spolupráce v Afghánistánu.

Tabulka 16 - Aktéři realizace programu spolupráce a jejich činnost [82, vlastní zpracování]

AKTÉŘI	JEJICH ČINNOST
Ministerstvo zahraničních věcí ČR (MZV)	<ul style="list-style-type: none"> - gestorem zahraniční rozvojové spolupráce ČR - vytváří Konceptci ZRS ČR - identifikuje prioritní země a sektory spolupráce - zodpovídá za přípravu programu spolupráce, zajištění rozpočtových prostředků na financování rozvojových aktivit a vyhodnocování rozvojové spolupráce - je zřizovatelem České rozvojové agentury
Česká rozvojová agentura (ČRA)	<ul style="list-style-type: none"> - zajišťuje identifikaci, formulaci, realizaci a monitorování projektů rozvojové spolupráce (v souladu s programem spolupráce a partnerskou zemí)
Velvyslanectví ČR v Kábulu	<ul style="list-style-type: none"> - podílí se na všech fázích projektového cyklu (především na fázích identifikace a monitorování projektů rozvojové spolupráce)
Afghánské Ministerstvo financí	<ul style="list-style-type: none"> - je klíčovým partnerem MZV ČR a ČRA v otázkách zahraniční rozvojové spolupráce - zodpovídá za koordinaci mezinárodní pomoci pro Afghánistán a identifikaci základních rozvojových cílů
Ministerstva vyššího vzdělávání, zemědělství, obnovy a rozvoje venkova a vody a energií	<ul style="list-style-type: none"> - jsou dalšími důležitými partnery MZV ČR

Realizaci samotných projektů zajišťují realizátoři, kterými může být: nevládní organizace, university, komerční subjekty, jednotliví experti. Realizátoři vychází z výběrových řízení, která probíhají ve spolupráci s partnerskými organizacemi.

Česká i afghánská strana se podílí na realizaci projektů technickou podporou i lidskými zdroji. Další podmínky realizace projektů stanovuje Program rozvojové spolupráce 2013 – 2017 takto: „ČRA standardně uzavírá s institucionálními partnery pro jednotlivé projekty memoranda o porozumění, kde jsou stanovena práva a povinnosti obou stran, včetně placení, resp. osvobození od dovozních cel, DPH a dalších poplatků spojených s dovozem do Afghánistánu pro všechno vybavení, které je dodáváno v rámci realizace projektů tohoto programu. V tomto případě partnerem bude afghánské Ministerstvo financí“. [82, str. 12]

5.3.2 Finanční podpora Afghánistánu v letech 2014 - 2017

V roce 2012 vláda ČR svým usnesením č. 638 schválila poskytnutí peněžního daru afghánské vládě na podporu afghánských rozvojových programů a na fungování afghánských národních bezpečnostních sil. [83] Konkrétní finanční částky v letech 2014 – 2017 uvádíme v tabulce 17.

Tabulka 17 - Peněžní dary afghánské vládě v letech 2014 – 2017 [83, str. 29]

V ROCE	PODPORA AFGHÁNSKÝCH ROZVOJOVÝCH PROGRAMŮ	PODPORA FUNGOVÁNÍ AFGHÁNSKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SIL
2014	20 mil. Kč	-
2015	20 mil. Kč	20 mil. Kč
2016	20 mil. Kč	20 mil. Kč
2017	20 mil. Kč	20 mil. Kč

Podpora rozvojových programů v Afghánistánu je podle usnesení vlády ČR č. 821 ze dne 8.10. 2014 realizována formou peněžního daru pro Afghánský rekonstrukční svěřenecký fond a to ve výši 20 mil. Kč. Tento příspěvek je rozdělen v poměru 75 % pro Afghan National Army Trust Fund (dále jen „ANA TF“) a 25 % pro Law and Order Trust Fund (dále jen „LOTFA“). [83]

5.4 Projekty rozvojové spolupráce české rozvojové agentury

V této podkapitole se nachází vybrané projekty rozvojové spolupráce ČRA s Afghánistánem. Projekty jsme rozdělili podle sektorů zaměření. Jednotlivé projekty jsou pro přehlednost zpracovány do samostatných tabulek.

Sektor vzdělávání

Tabulka 18 - Podpora praktické výuky v oblasti zemědělské produkce a obchodních dovedností na středních zemědělských školách v Afghánistánu [84, vlastní zpracování]

Název projektu	<i>Podpora praktické výuky v oblasti zemědělské produkce a obchodních dovedností na středních zemědělských školách v Afghánistánu</i>
Místo realizace	celostátně
Doba realizace	01/2012 – 12/2014
Realizátor	Člověk v tísni, o.p.s.
Rozpočet	Celkem: 8 950 000,- Kč
Cíl	- posílení segmentu praktické výuky
Charakteristika	- zlepšení kvality výuky na středních zemědělských školách - zaměření na zefektivnění zemědělské produkce a následné zvýšení potravinové bezpečnosti - podpora fyzické infrastruktury a předávání know-how
Činnost	- zakládání školních farem – k nábviku výrobních i podnikatelských dovedností - finanční granty na vytvoření podmínek pro výuku formou praktických prací - vytvoření učebních materiálů pro potřeby praktických prací a zavádění do praxe - školení pro vedení základních škol o psaní projektových žádostí (prošlo 73 zástupců nových škol), návazný workshop (absolvovalo 31 vedoucích pracovníků z 30 nových základních škol) - zahájení fungování tří pilotních školních farem
Závěr	- školní farmy mají školám pomoci zajistit ekonomickou soběstačnost a podpořit možnosti praktické výuky

Tomuto projektu předcházelo působení Člověka v tísni (ČvT), které se soustředilo již od roku 2002 na obnovu vzdělávací infrastruktury. Během jeho působení byly postaveny, zrekonstruovány a vybaveny desítky základních a středních škol po celém Afghánistánu. Od roku 2006 se společnost začala systematicky věnovat zkvalitnění výuky na středních zemědělských školách. To na úrovni samotných škol

probíhá formou odborných a metodických školení pro pedagogy a zavádění praktické výuky na školách. Dalším zaměřením ČvT je zvyšování kompetencí vedoucích pracovníků na těchto školách, kdy posilují především jejich manažerské dovednosti a také fundraisingové schopnosti. ČvT nepodceňuje ani systémovou úroveň a průběžně spolupracuje s klíčovými partnery (donory, státní a místní správou a dalšími aktéry), kterým jednak předává informace z terénu, ale také se aktivně podílí na koordinaci aktivit v sektoru. Vrcholem činnosti pak jsou finančně soběstačné zemědělské školy. [85] K tomu i dospěl projekt uvedený výše v tabulce 18.

Postup působení ČvT v sektoru vzdělávání v Afghánistánu považujeme za efektivní. Jednání po dílčích krocích (nejprve postaví/zrekonstruuje budovy škol, vyškolí pedagogy, dopomůže k zavedení praktické výuky prostřednictvím školních farem, zvýší manažerské dovednosti vedoucích pracovníků škol a tím vším dovede k samostatnosti) vidíme jako dlouhodobě přínosné. Tento přístup, kde se kombinuje získávání praktických dovedností studentů skrze vedení školních farem, považujeme za stěžejní, jelikož navíc generuje další finanční prostředky pro rozvoj školy.

Sektor obchodu a dalších služeb

Tabulka 19 - Podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare
[86, vlastní zpracování]

Název projektu	<i>Podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare</i>
Místo realizace	Okres Zare
Doba realizace	01/2012 – 12/2014
Realizátor	Člověk v tísni, o.p.s.
Rozpočet	Celkem: 11 425 000,- Kč
Cíl	- rozvoj podnikání ve vybrané oblasti za účelem zvýšení příjmů a potravinové bezpečnosti
Charakteristika	Okres Zare má vyšší nadmořskou výšku (špatná dostupnost, převládá pěstování pšenice – postrádá tržní konkurenceschopnost) - podpora podnikání v oblasti druhotného zpracování zemědělské produkce - zaměření na výdělečné aktivity - zlepšení produkce zeleniny

Činnost	<ul style="list-style-type: none"> - zavedení zpracování produkce s přidanou hodnotou - podpora pěstování olejnin - školení ohledně zpracování olejnin - podpora rozvoje vzájemných vazeb mezi pěstiteli olejnin a velkoobchodníky - praktické rady a konzultace - založení pěstírny sazenic (instalace foliovníku se zavlažovacím systémem) - školení a materiální zajištění chovu slepic a včel
Závěr	- 200 domácností pro lisování oleje, 25 včelařství a 200 drůbeže

„Primární zemědělská produkce bez dalšího zpracování plodin přináší tamějším zemědělcům jen velmi malé zisky“ [85]. Tento fakt přivedl společnost ČvT k myšlence, podporovat drobné podnikatele a producenty, jež se zaměřují na zpracování zemědělské produkce. Od roku 2007 tak pomáhá farmářům a obchodníkům při skladování a pozdějším prodeji jejich produkce. V rámci toho podporuje malé dílny na zpracování olejnin, či pomáhá stavět skladiště a sýpky. [85] Jeden z příkladů projektu tohoto zaměření jsme uvedli výše v tabulce 19. K naplnění plánovaných cílů zmíněného projektu ČvT nejprve nakoupil nástroje určené ke zpracování oleje pro zemědělce v okrese Zare. Poté proběhlo školení, které se zaměřovalo na řízení, účetní evidenci a technické aspekty provozu zařízení na zpracování olejnin. Neopomnělo se ani na podporu rozvoje vzájemných vztahů mezi pěstiteli olejnin a velkoobchodníky v krajském městě. Příjemci pomoci byli předem vybráni (na základě splnění požadovaných podmínek) a vyškoleni v technických i marketingových dovednostech. Předáno bylo 200 domácností pro lisování oleje, 25 včelařství a 200 kusů drůbeže. Po následující celý rok byli tito příjemci monitorováni a navíc dostávali pravidelně technické rady a konzultace přímo od zaměstnanců ČvT. [86] Tento propracovaný postup se nám zdá velice efektivní.

Sektor zemědělství, lesnictví a rybolovu

Tabulka 20 - Zvýšení kvality zemědělské produkce v okrese Zare [87, vlastní zpracování]

Název projektu	<i>Podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare</i>
Místo realizace	Okres Zare
Doba realizace	05/2012 – 12/2014

Realizátor	Člověk v tísni, o.p.s.
Rozpočet	Celkem: 13 125 000,- Kč
Cíl	- zkvalitnit a rozšířit zemědělskou produkci a tím zajistit trvalé zlepšení potravinové bezpečnosti tamějších obyvatel
Charakteristika	- podpora sadařské produkce, pěstování olejnin a odolných odrůd pšenice
Činnost	- materiální podpora - školení a výměna zkušeností s majiteli 8 podpořených školek ovocných stromů - technická školení například o metodách prořezávání stromků - instalace 4 čerpadel poháněných vodou
Závěr	- po slavnostním předání zařízení místním komunitám, dochází i k převzetí zodpovědnosti za ně a jejich funkčnost

Projekt, zmíněný v tabulce 20, mimo jiné zavádí nové plodiny a techniky v oblasti zemědělství tak, aby došlo k diverzifikaci zemědělské produkce. Z nových plodin to je vylepšená pšenice, která odolává i extrémnímu suchu. Dále provádí i distribuci semen alternativních plodin jako je len, sezam, cizrna a kořen asafoetidy. Farmářům též dodává zásoby kvalitního osiva, které je odolné vůči místním plísním a chorobám. Takové alternativní plodiny pak pomáhají navýšit potenciál v zemědělství.

Přípravná fáze podpory sadařské produkce byla spojená s výběrem vhodných lokalit. Poté proběhlo školení v řízení sadů a distribuce zavlažovacích zařízení pro individuální sady. Dokončila se materiální podpora, další školení a návštěvy, jež sloužily k výměně zkušeností pro majitele školek ovocných stromů. Aby byla zajištěna dlouhodobá udržitelnost, tak ČvT těchto 8 podpořených školek ovocných stromů registroval v místní Asociaci majitelů školek (Omulbilad Nursery Growers Association). Ta pak zaručila v dalším roce jejich podporu při prodeji mladých stromků a poskytnutí technické rady a doporučení. [87] Na tomto postupu průběhu projektu vidíme, že ČvT nepodcenil ani přípravnou fázi, které se dostatečně věnoval, a tím připravil dobré základy pro celý projekt. Dlouhodobý smysl projektu pak podtrhuje fakt, že ČvT zařídil registraci v místní asociaci a tím zajistil pokračování započaté práce a případnou další pomoc a rady od odborníků.

5.4.1 Rozvojové projekty navazující na humanitární aktivity

Některé rozvojové projekty dále navazují na humanitární aktivity, které se zaměřují na prevenci katastrof, potravinové zabezpečení a výživu. [78] Program prevence katastrof řeší Člověk v tísní v Afghánistánu školením místních vesničanů. Zaměřuje se na předcházení a zmírňování dopadů zemětřesení, povodní a sucha. Člověk v tísní ve svých humanitárních projektech nejčastěji využívá formu placených veřejných prací. Výsledkem pak je nejen finanční pomoc zúčastněným rodinám, ale i nově vybudovaná či opravená infrastruktura ve vesnici. Skrze takovéto projekty jsou ve vesnicích stavěny nové nádrže na vodu, obnovují se zavlažovací kanály, cesty a mostky. [85]

Charita ČR v letech 2012 – 2013 přispěla na humanitární projekty zaměřené na prevenci katastrof a výživu v Afghánistánu celkem 4 000 000,- Kč. [78]

Tabulka 21 - Finanční příspěvky Charity na humanitární projekty v Afghánistánu
[78, vlastní zpracování]

ROK	FOND/ÚČEL	CZK
2012	Charita ČR: Zajištění potravinové bezpečnosti v provinciích Parwan a Kapisa	2 000 000 Kč
2013	Charita ČR: Zlepšení přístupu venkovského obyvatelstva provincie Faryab ke zdrojům obživy	2 000 000 Kč
Celkem		4 000 000 Kč

Vedle těchto humanitárních projektů v Afghánistánu ČR v letech 2006 – 2010 podporovala také humanitární odminování obydlených oblastí a zemědělské půdy. Toto odminování bylo uskutečněno prostřednictvím britské nevládní organizace, HALO Trust. Česká republika přispěla na odminování celkovou částkou 16 300 000,- Kč. [78]

5.5 SWOT analýza rozvojových projektů v Afghánistánu

Jedním z nástrojů české rozvojové pomoci v Afghánistánu byly projekty provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar. V tabulce 22 uvádíme SWOT analýzu těchto projektů. Při určování silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb vycházíme z informací z předchozích kapitol této práce.

Tabulka 22 - SWOT analýza rozvojových projektů českého PRT v Afghánistánu (2008 – 2013)
[vlastní zpracování]

SWOT ANALÝZA		
Vnitřní prostředí	Silné stránky	Slabé stránky
	<ul style="list-style-type: none"> • odborníci (39 civilních expertů) • vycvičení vojáci k ochraně civilistů • zázemí na americké základně Shank • postup krok za krokem • řádně dokončené a velmi přínosné projekty • průběžná kontrola projektů • pozitivní vnímání od Afghánců • dostatečné finanční prostředky 	<ul style="list-style-type: none"> • trvalé riskování životů • malá prezentace dokončených projektů a jejich úspěšnost v médiích • velká finanční náročnost projektů, díky trvalé vojenské asistenci
Vnější prostředí	Příležitosti	Hrozby
	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráce s místními autoritami • zapojení místních komunit • technické a technologické vybavení • politická podpora • jednotné řízení projektů • získání si srdcí místních obyvatel, eliminace násilí 	<ul style="list-style-type: none"> • Tálibán, vzbouřenci, sebevražední atentátníci, korupce • etnický roztržštěné obyvatelstvo • minimální tradice centrální vlády • vysoká negramotnost • slabá disciplína afghánských policistů a vojáků • postupné ničení projektů Tálibánem

Česká rozvojová pomoc v Afghánistánu je realizována i dalším nástrojem, kterým jsou rozvojové aktivity v rámci zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) ČR. Jedním z realizátorů projektů ZRS je nezisková organizace Člověk v tísni. V následující SWOT analýze identifikujeme silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s jeho rozvojovými projekty v Afghánistánu.

Tabulka 23 - SWOT analýza rozvojových projektů Člověka v tísni v Afghánistánu [vlastní zpracování, rozhovor s Jaroslavem Petříkem – Desk officer Afghanistan, Mongolia – People in Need]

SWOT ANALÝZA		
Vnitřní prostředí	Silné stránky	Slabé stránky
	<ul style="list-style-type: none"> • odborníci • dlouhodobá spolupráce s místními • většina práce v terénu svěřena místním zaměstnancům • postup po dílčích krocích • dosahování cílů formulovaných v projektové žádosti • nespojováno se zahraniční jednotkou (pozitivně vnímáno od Afghánců) 	<ul style="list-style-type: none"> • závislost na finančních dotacích • malá medializace • individuální slabiny podle daného projektu (nelze zobecňovat)
Vnější prostředí	Příležitosti	Hrozby
	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráce s místními autoritami • zapojení místních komunit 	<ul style="list-style-type: none"> • bezpečnostní rizika • vysoká negramotnost

5.6 Komparace přínosu Maďarska, Norska a České republiky při působení v Afghánistánu, PRT

V této kapitole budeme nejprve popisovat a analyzovat zapojení Maďarska a Norska v Afghánistánu a působení jejich provinčních rekonstrukčních týmů v jimi spravované provincii. V návaznosti na to provedeme komparaci českého PRT s maďarským a norským. Komparaci ve formě tabulky zpracujeme pomocí srovnávacích ukazatelů, jež jsme si zvolili:

- délka působení PRT v dané provincii
- zaměření rozvojových projektů
- vynaložené finanční výdaje do spravované provincie
- závazky budoucí finanční podpory na pokračující rozvoj Afghánistánu
- počet nasazených vojáků v PRT celkem

5.6.1 Maďarsko v Afghánistánu

Maďarsko se začalo podílet na misi ISAF v Afghánistánu v lednu roku 2003. Svou účastí chtělo dokázat, že není jen konzument benefitů EU a NATO, ale že je také aktivní člen těchto mezinárodních organizací. V říjnu 2006 pak vzniklo maďarské PRT, které spravovalo provincii Baghlan do března 2013. [88] Baghlan je z hlediska zásobování strategicky významnou provincií v severní části Afghánistánu. Do roku 2007 bylo považováno za relativně bezpečnou provincii. Z těchto důvodů si ji Maďarsko také vybralo. Domnívalo se, že zvýší svou prestiž tím, že bude spravovat strategicky významnou provincii. [89]

Maďarské PRT bylo právně zakotveno ve vyhlášce č. 2115/2006 (VI. 29). Za dobu sedmi let, jež působilo v provincii Baghlan, se zde vystřídalo více než 2 500 vojáků. Zaměřovali se především na rozvoj infrastruktury (výstavby a rekonstrukce škol, nemocnic a mostů), poskytovali také vojenskou podporu při plnění rekonstrukčních úkolů (ve formě hlídkování, ochrany a eskorty). [90]

Povaha maďarského zapojení v Afghánistánu byla zaměřena výhradně na udržování míru, tzv. peacekeeping. [89] Role maďarských ozbrojených sil (dále jen „HDF“) stála na 3 hlavních pilířích:

1. rekonstrukce a rozvoj s humanitární podporou v provincii Baghlan poskytovanou maďarským PRT;
2. výcvik a mentoring afghánských národních bezpečnostních sil;
3. velení na mezinárodním letišti v Kábulu (říjen 2008 – duben 2009, říjen 2010 – duben 2011, podzim 2012 po dobu šesti měsíců). [90]

Přesto, že Maďarsko v Afghánistánu pokračovalo ve vojenské operaci peacekeepingu (to prakticky znamenalo, že vojáci nemohli začít ofenzivní operace a zbraň mohli použít pouze v sebeobraně), utrpěli vojenské ztráty na životech. [89] V období 2003 – 2016 zemřelo na misi v Afghánistánu 7 vojáků. Dva v roce 2008, další dva v roce 2010 a o rok později byli zabiti další tři vojáci. [91]

Maďarsko dobře vycházelo s afghánskou vládou a tak se Afghánistán stal maďarskou prioritou v rozvojové podpoře. Od roku 2007 přispělo Maďarsko kromě mnoha dalších darů 13 000 000 USD do fondů, jež vynakládaly peníze hlavně do výstavby budov a zemědělského a zdravotnického sektoru. Navíc se maďarská vláda zavázala poskytovat finanční podporu afghánským bezpečnostním silám po dobu tří let (od roku 2015) ve výši 500 000 USD.

Maďarské PRT v březnu 2013 hodnotilo svou práci jako úspěšně dokončenou. Své působení v provincii Baghlan maďarské PRT uzavřelo s tím, že bylo efektivní a přispělo k rozvoji a zlepšení životní úrovně obyvatel provincie. [88]

5.6.2 Norsko v Afghánistánu

Norsko začalo působit v Afghánistánu ze dvou důvodů. Jednak to byla solidarita s afghánským lidem, ale také mezinárodní odpovědnost jako jednoho ze členů NATO. [92]

Norsko nasadilo dvakrát (v roce 2002 a 2003) své jednotky speciálních sil v rámci mise Trvalá svoboda v Afghánistánu. Od roku 2003 se Norsko též zapojilo do mise ISAF. Přispělo civilně-vojenskou jednotkou (CIMIC), která pracovala v severozápadním Kábulu, kde připravovala přestavbu/obnovu silnic, škol, nemocnic

a dalších prvků místní infrastruktury. Dále se Norsko zapojilo lékařskou/chirurgickou jednotkou v rámci německé polní nemocnice na mezinárodním letišti v Kábulu. Norští specialisté na výbušniny měli hlavní odpovědnost za likvidaci nebezpečných výbušnin kolem Kábulu po dobu jednoho roku od února 2002. [93] V dubnu roku 2007 převzali funkci vedoucího národa na mezinárodním letišti v Kábulu. Norští vojáci v rámci mise ISAF působili kromě Kábulu i v Meymaneh a Mazar-e-Sharif. [92] Hlavním norským vojenským příspěvkem v misi ISAF byl PRT v provincii Faryab (severozápad Afghánistánu). V této provincii bylo Norsko vedoucím národem od roku 2005. [94] Vzhledem ke strategii NATO uzavřít misi ISAF v roce 2014, norské síly ukončily svou vojenskou angažovanost v provincii Faryab na podzim roku 2012. Své úsilí pak soustředily na Kábul a Mazar-e-Sharif. V Kábulu pak prováděly speciální norské síly mentoring a výcvik afghánských policistů. [95] V rámci budování kapacit afghánské národní bezpečnostní síly působil norské OMLT v provincii Faryab a v Mazar-e-Sharif. [94]

Norské PRT mělo vojenskou i civilní složku. Úkolem vojenské části norského PRT v provincii Faryab byla podpora bezpečnostní situace v provincii a usnadnění rozvoje a rekonstrukce. [94] Civilní část měla na starost rekonstrukci. U norského PRT je charakteristické, že je absolutně odděleno financování vojenské a civilní složky. [96]

Norsko přispělo 7,6 miliardy NOK (v převodu 928 550 000 USD) do Afghánistánu od roku 2001 – 2014. [97] Přibližně 20 % z celkového norského příspěvku šlo do Faryab. [94] Do provincie Faryab tedy přispěl zhruba 18 600 000 USD. [97]

Norská rozvojová pomoc v Afghánistánu se zaměřovala především na tři oblasti:

1. řádnou správu věcí veřejných, demokracii a lidská práva – prosazování práv žen a boj proti korupci;
2. vzdělávání – zlepšení kvality;
3. rozvoj venkova. [97]

Norská pomoc je poskytována prostřednictvím OSN, Světové banky, norských a mezinárodních nevládních organizací. Norsko mimo jiné také podporovalo konání

voleb v Afghánistánu a tím zvýšilo volební účast žen. Projekty zaměřené na rozvoj venkova ve Faryab vedly ke zvýšení sklizně a příjmů. Zahrnovaly zavlažování, chov zvířat, základní a odborné vzdělávání. [98]

Více než 8 000 Norů sloužilo v Afghánistánu, z toho jich mnoho působilo v provincii Faryab. Přesto, že norské vojenské síly opustily v říjnu 2012 Faryab, tak se Norsko rozhodlo nadále tuto provincii podporovat. [97] Norsko na konferenci v Tokiu v červenci 2012 přislíbilo 750 milionů NOK (přibližně 125 milionů USD) ročně na pomoc Afghánistánu nejméně do roku 2017. [99]

5.6.3 Komparace českého, maďarského a norského PRT

Zkoumáním a analýzou informací o PRT různých států (v příloze 6 uvádíme hlavní modely PRT s některými charakteristikami) jsme dospěli ke zjištění, že každé PRT je unikátní a různorodé se svými vlastními charakteristikami. To je dané odlišnou geografickou polohou, bezpečnostní situací, zalidněním, místními nedostatky, problémy a potřebami daných provincií. Ale také odlišnou finanční podporou, prioritami a možnostmi pomoci daného národa, který je za ni zodpovědný. V neposlední řadě také záleží na zkušenostech a samotných lidech, kteří byli v danou dobu zapojeni do PRT.

Ke komparaci efektivity českého PRT jsme si zvolili maďarské PRT (zástupce států na naší úrovni) a norské PRT (zástupce vyspělých států NATO). Všechny zmíněné státy jsou členy NATO, zapojili se v misi ISAF a vedli své vlastní PRT v Afghánistánu.

V tabulce 24 uvádíme námi zvolené ukazatele ke srovnání kvantitativních hodnot PRT zemí ČR, Maďarska a Norska. Zvolené ukazatele doplňujeme o vypočítané údaje, z kterých bude možné provést přesnější srovnání. Jedná se o finanční částky v % HDP každého státu za období působení PRT a závazků budoucí finanční podpory Afghánistánu na roky 2015 - 2017. Také uvádíme počty vojáků, kterými daná země v období svého působení v PRT disponovala. Tuto hodnotu s celkovým počtem zapojených vojáků v PRT přepočítáváme a dostáváme tak údaj, kolik % vojáků se účastnilo PRT z těch, které měla daná země k dispozici.

Tabulka 24 - Komparace českého, maďarského a norského PRT v Afghánistánu [vlastní zpracování]

PRT:	ČR	MAĎARSKO	NORSKO
Délka působení PRT v dané provincii	5 let: 2008 – 2013 Provincie Lógar	7 let: 2006 – 2013 Provincie Baghlan	7 let: 2005 – 2012 Provincie Faryab
Zaměření rozvojových projektů	141 rekonstrukčních 111 QIP <ul style="list-style-type: none"> zemědělství, vodní hospodářství nezávislá média výcvik afghánské armády a policie školství zemědělství dopravní infrastruktura 	Peacekeeping <ul style="list-style-type: none"> rekonstrukce škol, nemocnic a mostů rozvoj infrastruktury humanitární akce výcvik, mentoring národních bezpečnostních sil 	<ul style="list-style-type: none"> řádná správa demokracie lidská práva (zejména práva žen) konání voleb vzdělávání rozvoj venkova odborné vzdělávání v zemědělství
Vynaložené finanční výdaje do provincie	14 800 000 USD (300 000 000 Kč)	13 000 000 USD	18 600 000 USD (152 000 000 NOK)
Přepočítané finanční výdaje do provincie za 1 rok	2 960 000 USD	1 850 000 USD	2 650 000 USD
Přepočítané finanční výdaje za celé období působení PRT v % HDP každého státu	$6,85 \times 10^{-3} \% \text{ HDP}$	$9,7 \times 10^{-3} \% \text{ HDP}$	$4,7 \times 10^{-3} \% \text{ HDP}$
Závazky budoucí finanční podpory na rozvoj Afghánistánu	2014: 843 300 USD (20 mil. Kč) 2015: 1 687 000 USD (40 mil. Kč) 2016: 1 687 000 USD 2017: 1 687 000 USD	2015: 500 000 USD 2016: 500 000 USD 2017: 500 000 USD	125 000 000 USD ročně do nejméně konce roku 2017
Přepočítané finanční závazky v % HDP na období 2015 - 2017	$8,2 \times 10^{-4} \% \text{ HDP}$	$3,6 \times 10^{-4} \% \text{ HDP}$	$2,9 \times 10^{-4} \% \text{ HDP}$

Počet nasazených vojáků v PRT celkem	2 500 + 39 civilních expertů	Více jak 2 500	Celkem v Afghánistánu přes 8 000 (mnoho z nich působilo ve Faryab)*
Vojáci k dispozici během probíhání PRT	24 000	19 000	19 000
Výpočet % zapojených vojáků v PRT z vojáků k dispozici	10,4 %	13,1 %	?

* „Over 8 000 Norwegians have served in Afghanistan, many of them in Faryab.“ [97]

Analýzu komparace českého, maďarského a norského PRT v Afghánistánu uvádíme v kapitole 6.

6 Diskuze

Vzhledem k tématu diplomové práce, které zní: „Přínos ČR k obnově a rozvoji Afghánistánu, analýza postupů a výsledků“, jsme se rozhodli nejprve zjistit, zda vůbec a jakým způsobem Česká republika přispívá k obnově a rozvoji Afghánistánu. Na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR jsme se dočetli, že se ČR vedle posilování bezpečnosti zásadním způsobem podílela a i nadále podílí na rekonstrukci a podpoře sociálního a ekonomického rozvoje Afghánistánu. Rozvojová pomoc ČR Afghánistánu je poskytována prostřednictvím několika nástrojů. Jedním z nich jsou projekty provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar, které byly realizovány v letech 2008 – 2013. Dalším nástrojem jsou rozvojové aktivity v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR, jež se dlouhodobě podílí na podpoře rozvoje Afghánistánu. Zahraniční rozvojovou spolupráci od roku 2011 doplňují malé lokální projekty, které jsou v gesci Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu realizované místními subjekty. [100] Z těchto získaných informací jsme zjistili, že se ČR podílela velmi kvalitně na přínosu k obnově a rozvoji Afghánistánu. Abychom mohli analyzovat postupy a výsledky, zaměřili jsme se na to, jakým způsobem ČR k rozvoji a obnově přispěla. Na tuto otázku odpovídá též zmíněný text z MZV ČR. Byly to kromě posilování bezpečnosti rozvojové projekty, které vykonával PRT v provincii Lógar a zahraniční rozvojová spolupráce v gesci České rozvojové agentury v různých oblastech Afghánistánu. Na tyto dva subjekty jsme soustředili naši pozornost v předkládané práci především v teoretické části. Rozvojovým projektům jsme věnovali hlavně praktickou část.

Jedním z vytyčených cílů práce byla analýza postupů a metod rekonstrukce a vynaložených prostředků ČR na obnovu a rozvoj Afghánistánu. K tomuto cíli se vztahovala i první hypotéza: ***Většina rozvojových projektů vedených ČR pro Afghánistán byla řádně ukončena a předána do užívání.*** Pro naplnění tohoto cíle a možného potvrzení, či vyvrácení hypotézy, jsme se podrobněji zaměřili na rozvojové projekty ČR v Afghánistánu. Rozdělili jsme si je na projekty českého PRT v Lógaru a rozvojové projekty České rozvojové agentury realizované neziskovou organizací Člověk v tísni.

Z neveřejných zdrojů, které nám poskytlo Ministerstvo zahraničních věcí ČR, jsme se dozvěděli, že samotnému působení českého PRT v Lógaru předcházela v roce 2007 monitorovací mise. Ta nastínila hlavní sektorové okruhy, v kterých by se PRT mohl profilovat. Na základě rozvojových potřeb provincie byly předběžně vytipovány oblasti: bezpečnost, zdravotnictví, vzdělávání, udržitelné využívání přírodních zdrojů, podpora základní infrastruktury, zpracování zemědělské produkce, budování právního státu a ochrana lidských práv. České PRT zahájilo svou činnost v Lógaru na jaře roku 2008. V průběhu roku 2009 se sektorové zaměření začalo jasně formovat, vyjasnila se role jednotlivých civilních expertů i vztahů s afghánskými a mezinárodními partnery. Na tomto základě vykrytalizoval strategický plán na podporu rekonstrukce a rozvoje provincie Lógar prostřednictvím českého PRT, jež byl zformulován na počátku roku 2010. Tento plán byl každoročně aktualizován (podle aktuálního vývoje) a stal se základním podkladem činnosti PRT (až do konce jeho působení). Strategický plán byl zakotven na třech prioritních pilířích: podpora provinční vlády, ekonomického rozvoje a nezávislých médií. V rámci těchto prioritních oblastí prováděl příslušný oborový expert v součinnosti s místními úřady analýzu potřeb, na kterou navazovala identifikace projektů. Prioritní oblasti byly ještě doplněny dílčími aktivitami v sektoru zdravotnictví, školství a infrastruktury. V případě potřeby PRT poskytovalo i humanitární pomoc (při přírodních katastrofách, či preventivně). Za dobu svého pětiletého působení český PRT v Afghánistánu dokončil 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů a 111 projektů rychlého dopadu v celkové částce téměř 300 milionů korun. [72] Projekty se české PRT snažilo řešit komplexně – na základě strategie rozvoje daného sektoru. Plánování probíhalo s ohledem na afghánské příjemce pomoci a na základě průzkumu potřeb. Upřednostňovala se dlouhodobá řešení a kvalita před kvantitou. Při realizaci projektů se české PRT snažilo zapojit příjemce, včetně provinčních úřadů. Tyto principy působení českého PRT při plánování a identifikaci projektů zohledňovaly globálně uznávané rozvojové principy. Z těchto důvodů se domníváme, že postupy a metody rekonstrukce, stejně tak vynaložené úsilí českého PRT v provincii Lógar byly efektivní a přispěly k obnově a rozvoji Afghánistánu. Česká republika financovala již zmíněných 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů a 111 projektů rychlého dopadu. Všechny tyto projekty se prezentují jako dokončené a předané k užívání. Pouze u jedné rekonstrukce ze sekce vodovodního hospodářství jsme dostali informaci z MZV ČR, že se nezdařila. Na druhou stranu o většině projektů jsme zjistili, že dospěly k plánovaným cílům a byly dokončeny (příkladem jsou některé projekty, které jsme vybrali a více popsali v práci).

Rozvojové projekty České rozvojové agentury realizované neziskovou organizací Člověk v tísni jsou implementovány v rámci pěti programů. Postupy působení Člověka v tísni v rozvojových projektech jsou strategické. Zaměřují se nejprve na přípravnou fázi, výstavbu infrastruktury, školení a nakonec předání potřebných materiálů. Tímto způsobem krok po kroku pomáhají příjemcům být dlouhodobě nezávislí na zahraniční pomoci. Podle Jaroslava Petříka (současný Desk officer Afghanistan, Člověk v tísni) se nedá říci, že by se některý projekt vyloženě nepovedl. Přiznává, že některé projekty mají své slabiny, ale tvrdí, že ve všech projektech dosahují cílů formulovaných v projektové žádosti.

Na základě dostupných a získaných informací můžeme říci, že většina rozvojových projektů vedených ČR pro Afghánistán byla řádně ukončena a předána do užívání. **První hypotéza byla tedy potvrzena.**

K docílení podrobnější analýzy rozvojových projektů v Afghánistánu jsme provedli SWOT analýzu a to opět odděleně pro rozvojové projekty českého PRT a rozvojové projekty vedené Člověkem v tísni.

SWOT analýza rozvojových projektů českého PRT v Afghánistánu nám ukázala, že mezi silné stránky patřili civilní experti, kteří byli odborníky ve svém oboru, vycvičení vojáci a řádně dokončené a přínosné projekty. Dále do silných stránek spadala i postup českého PRT, který byl zaměřený na dlouhodobé řešení s postupem krok za krokem. K úspěchu českého PRT též přispělo zázemí na americké základně Shank, dostatečné finanční prostředky a především pozitivní vnímání od Afghánců. Naopak slabými stránkami se ukázalo trvalé riskování životů, malá prezentace dokončených projektů a jejich úspěšnost v médiích. Do slabých stránek jsme také zařadili velkou finanční náročnost projektů, která byla způsobená trvalou vojenskou asistencí. Příležitosti, které nabízely rozvojové projekty, byly spolupráce s místními autoritami, zapojení místních komunit, získání si srdcí místních obyvatel a eliminace násilí. Za další příležitosti, které pozitivně ovlivnily průběh rozvojových projektů českého PRT, považujeme politickou podporu, jednotné řízení projektů a technické a technologické vybavení, kterým tým disponoval. Vnější prostředí, které ovlivňovalo rozvojové projekty, ale také tvořily hrozby. Za ty jsme identifikovali vzbuřence, sebevražedné atentáčníky a korupci. Další hrozbou, které byly rozvojové projekty

vystaveny, bylo postupné ničení projektů Tálibánem. Etnicky roztržité obyvatelstvo se též řadilo do hrozeb pro rozvojové projekty, jelikož podle pplk. Martina Krumnikla, MA (bývalého velitele 103. střediska CIMIC/PSYOPS) nebylo například možné postavit školu mezi znepřátelenými vesnicemi, jelikož by do ní nikdo nechodil. Jiným příkladem může být výstavba potřebného mostu ve vesnici A. To, když se dozví znepřátelená vesnice B, znamená, že se od PRT začne též vyžadovat výstavba mostu ve vesnici B (z pouhého principu, že vesnice A most dostala). Další hrozbu, tentokrát především pro projekty zaměřené na výcvik místních policistů, představovala jejich vysoká negramotnost a nedisciplinovanost.

SWOT analýza rozvojových projektů realizovaných Člověkem v tísní ukázala, že mezi silné stránky patří odborníci, jež pracují v týmu přímo v Afghánistánu a dlouhodobě spolupracují s místními. Dále je sem řazen i komplexní postup projektů, který zajišťuje dlouhodobý účinek a postupnou finanční nezávislost místního obyvatelstva. Jaroslav Petřík za silnou stránku považuje i to, že projekty Člověka v tísní nejsou spojovány s armádou. Upřesňuje, že se ozbrojeným složkám vyhýbají nejen v terénu, ale nepoužívají je ani k ochraně jejich kanceláří v Afghánistánu. Je přesvědčen, že kdyby bylo jejich působení spojováno se zahraničními jednotkami, tak by to představovalo vyšší bezpečnostní riziko. Za slabé stránky považujeme finanční závislost na výši dotací, které mohou limitovat rozvojové projekty a také malou medializaci úspěchů. Za příležitosti, které rozvojové projekty přináší, lze považovat zapojení místních komunit a spolupráce s místními autoritami. Hlavní hrozbou zůstává bezpečnostní riziko a zhoršující se bezpečnostní situace, která omezuje možnosti výjezdu do terénu.

Dalším cílem bylo porovnat vynaložené úsilí k obnově a rozvoji Afghánistánu ČR a s námi srovnatelným státem (vybrali jsme jako zástupce Maďarsko) a vyspělým státem NATO (zvolili jsme Norsko). S tím souvisí i druhá hypotéza, která zní: ***Český provinční rekonstrukční tým vyvíjel úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu signifikantně srovnatelné s PRT dalších států NATO, jež v rámci mise ISAF působily v některé z provincií v Afghánistánu.*** Další státy NATO jsme vybírali z těch, které vedly PRT v rámci mise ISAF v Afghánistánu a měly s námi početně podobné zapojení vojáků k počtu obyvatel dané země. Vzhledem k tomu, že se počty nasazených vojáků zapojených v PRT neustále měnily a údaje o počtech zapojených zahraničních vojáků

v PRT nemáme k dispozici ze všech zemí, museli jsme vycházet z údajů o počtu vojáků v rámci celé mise ISAF v Afghánistánu. Tyto údaje nám poskytlo NATO (vycházíme z přílohy 4). Stát, který se zmíněným podmínkám nejvíce přibližovat a je obecně brán za s námi srovnatelný, je Maďarsko. Vyspělý stát NATO, který by splňoval stejné parametry, jsme nenašli. Zvolili jsme Norsko, které nám přišlo, že se k těmto předpokladům nejvíce blíží. Před samotnou analýzou komparace českého, maďarského a norského PRT v Afghánistánu, je třeba podotknout, že jsme dospěli ke zjištění, že každé PRT je unikátní a různorodé se svými vlastními charakteristikami. Srovnávat tedy různá PRT, která působila v odlišných geografických, bezpečnostních a dalších podmínkách lze pouze kvantitativně, nikoli kvalitativně. Na to, abychom například mohli zhodnotit, zda stejná/kratší/delší časová délka působení PRT země X v provincii XX přinesla stejné/horší/lepší výsledky a efekt jako působení PRT země Y v provincii YY, nejsou dostačující a k tomu příslušné informace, ani časový odstup, který je k takovému rozsáhlému hodnocení zapotřebí. Je také pravda, že jednotlivá PRT mezi sebou nesoupeřila, ale snažila se zajistit stabilitu celé země a pomoci podle svých možností konkrétním potřebám daných provincií. Naším cílem tedy nebylo ohodnotit, či PRT (české, maďarské nebo norské) bylo efektivnější, ale analyzovat, zda české PRT na základě stanovených ukazatelů (kvantitativních údajů, které jsme měli k dispozici) vyvíjelo srovnatelné úsilí s vynaloženým úsilím maďarského a norského PRT do obnovy a rozvoje Afghánistánu.

Délka působení PRT v dané provincii byla jedním z ukazatelů, kterým jsme porovnávali české, maďarské a norské PRT. České PRT působilo v Lógaru po dobu pěti let (2008 – 2013). Maďarské PRT vedlo provincii Baghlan sedm let (2006 – 2013). Norské PRT mělo zodpovědnost za provincii Faryab sedm let (2005 – 2012). Z těchto údajů vyplývá, že Norsko mělo své PRT již v roce 2005, rok poté se přidalo k vedení jedné z provincií Maďarsko a Česká republika se zapojila tři roky po Norsku, ale své působení si oproti Norsku protáhla ČR i Maďarsko o jeden rok déle. Dalším ukazatelem byly vynaložené finanční výdaje daného státu do příslušné provincie. Česká republika za období 5 let vynaložila 14 800 000 USD do provincie Lógar, Maďarsko za období 7 let 13 000 000 USD do provincie Baghlan a Norsko 18 600 000 USD do provincie Faryab. Aby byly tyto údaje srovnatelné, převedli jsme je na vynaložené finanční částky za jeden rok. Také jsme vypočítali, kolik peněz bylo vynaloženo za celé období působení v % HDP každého státu. Po vypočítání nám vyšly výsledky takové, že ČR

za 1 rok přispěla 2,96 mil. USD, Maďarsko 1,85 mil. USD a Norsko 2,65 mil. USD do jimi vedených provincií. Na stránkách Světové banky jsme si našli HDP pro každou zemi a zprůměrovali ho podle období, v kterém daná země působila v provincii. Vyšlo nám, že za období 2008 – 2013 pro ČR bylo průměrné HDP 216 miliard USD, za období 2006 – 2013 pro Maďarsko 134 miliard USD a za období 2005 – 2012 pro Norsko 394,5 miliard USD. [101] Z těchto údajů jsme finálně mohli vypočítat, že ČR vynaložila do provincie Lógar $6,85 \times 10^{-3}$ % HDP. Maďarsko darovalo provincii Baghlan $9,7 \times 10^{-3}$ % HDP a Norsko do provincie Faryab $4,7 \times 10^{-3}$ % HDP. Takto upravené údaje nám již poskytly hodnoty, které je možné použít pro porovnání a to tak, že Maďarsko vynaložilo největší finanční obnos vzhledem ke svému HDP, o něco méně ČR a nakonec Norsko do jimi spravované provincie za celé období svého působení PRT.

Zaměření rozvojových projektů bylo hodně individuální pro každého PRT a závislé na potřebách každé provincie. Uvedli jsme tento ukazatel z důvodu, aby byl vidět rozsah poskytované pomoci jednotlivých zemí. Ten byl široký jak u českého, tak u maďarského a i norského PRT.

Závazky budoucí finanční podpory na rozvoj Afghánistánu je dalším ukazatelem. Jeho smyslem je srovnat návaznou podporu na ukončené PRT, kterou se dané země zavázaly dodržet v následujícím období 2015 – 2017. ČR se zavázala, že v tomto období poskytne každoročně 40 mil. Kč (1 687 000 USD), což odpovídá $8,2 \times 10^{-4}$ % HDP. Maďarsko se zavázalo ročním příspěvkem 500 000 USD v letech 2015 – 2017, to odpovídá $3,6 \times 10^{-4}$ % HDP. Norsko přislíbilo roční částku 125 000 000 USD do konce roku 2017. To se v přepočtu rovná $2,9 \times 10^{-4}$ % HDP. K docílení těchto hodnot, jsme vycházeli z ročního HDP každé země pro rok 2014 uvedeného Světovou bankou. [101] Na těchto výsledcích můžeme vidět, že ČR se zavázala přispívat nejvíce penězi vzhledem k jejímu HDP, potom Maďarsko a o ještě něco méně Norsko.

Posledním ukazatelem, který jsme si zvolili pro porovnání, jsou počty vojáků nasazených v PRT celkem za dobu jejich působení v daných provinciích. Zde musíme nejprve kriticky uvést, že u nasazení norských vojáků jsme nedohledali celkový počet zúčastněných vojáků v PRT. Bližší údaj o samotném počtu vojáků pouze v provincii Faryab byl uveden jen jako „mnoho z nich“. (*Over 8 000 Norwegians have served in*

Afghanistan, many of them in Faryab“ [97]). U ČR jsme získali informace, že v PRT bylo nasazeno 2 500 vojáků a 39 civilistů. Maďarsko nasadilo ve svém PRT více jak 2 500. Přes 8 000 Norů sloužilo v Afghánistánu, mnoho z nich ve Faryab. Abychom mohli porovnat tyto údaje, zjistili jsme na NATO aktuálně, kolik měla každá země v době probíhání PRT k dispozici vojáků. ČR disponovala 24 tisíci vojáků, Maďarsko s Norskem mělo shodných 19 tisíc vojáků. [102] Vypočítali jsme, že se ČR zapojila 10,4 % vojáků, které měla v té době k dispozici, na rozvoj a obnovu Lógaru. Maďarsko o něco více, konkrétně to bylo 13,1 % vojáků. Vzhledem k tomu, že u Norska nemáme přesné údaje, nebudeme ani polemizovat, kolik by mohlo být tzv. „mnoho z 8 000“. Naopak, navrhuje, že by tento údaj mohl být podnětem k dalšímu zkoumání a provádění analýz různých PRT všech zapojených zemí.

Při porovnávání českého, maďarského a norského PRT podle předem stanovených ukazatelů, jsme měli k dispozici takové údaje, z kterých nemůžeme říci, že by jedna ze zemí výrazně převyšovala druhou nebo ve všech položkách bylo některé PRT výše či níže. České PRT působilo v provincii Lógar oproti srovnávaným zemím sice kratší dobu, ale v přepočtu vynaložených peněz do provincie na jeden rok poskytla vyšší částky. ČR vyslala nepatrně méně vojáků, které měla v danou dobu k dispozici do provincie v Afghánistánu, než porovnávané Maďarsko. Naopak se ČR (ve srovnání s Maďarskem a Norskem) zavázala přispívat nejvíce penězi v přepočtu na % HDP pro období 2015 – 2017. Proto **hypotézu dva**, že český provinční rekonstrukční tým vyvíjel úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu signifikantně srovnatelné s PRT dalších států NATO, jež v rámci mise ISAF působily v některé z provincií v Afghánistánu, **potvrzujeme**.

Posledním cílem bylo dát doporučení a návrhy k efektivnímu rozvoji a obnově Afghánistánu. Na úvod bychom chtěli zdůraznit fakt, že Afghánistán je dosud největším světovým příjemcem rozvojové pomoci a podpory, jež se mu dostává od mezinárodních společenství. Poválečná obnova země přesto postupuje pomalu. Toho jsou příčinou podle Šárky Waisové v článku: „*Poválečná obnova Afghánistánu – proměny vztahu vlády a nevládních organizací*“, neukončené boje, které stále v některých oblastech země pokračují. Tím není splněn základní předpoklad poválečné obnovy a budování míru – ukončení konfliktu. [103]

Pro budoucí vývoj Afghánistánu považujeme za důležité, jak bude schopen využít pomoc a podporu, které se mu dostává od mezinárodního společenství. Navrhovali bychom větší transparentnost obnosů peněz, které jdou do Afghánistánu. Jasně vymezení, na co byly/budou částky peněz vynaloženy. Zveřejňovat nejen plány, ale i zpětné vazby a mít k dispozici i informace o pokračování po předání projektů. Vytvořit veřejný systém, do kterého by se průběžně aktualizoval stav, v jakém se nachází projekt, a tím by bylo možné monitorovat jeho aktuální úspěšnost a udržitelnost.

Lakdar Brahimí v roce 2008 skepticky hodnotil Západ, že doposud nedokázal vypracovat účinné řešení situace v Afghánistánu ve spolupráci s Pákistánem, Indií, Íránem a Ruskou federací. Samotné organizaci NATO vytkl, že nedostatečně koordinuje činnosti jednotlivých PRT. To má totiž za důsledek, že každá účastnická země mise ISAF sama rozhoduje, jaké úkoly bude plnit nebo naopak jakých úkolů se nebude účastnit v rámci PRT. Výsledkem je podle Brahimího několik kvalitativně odlišných válek (zemí NATO) proti jednomu a témuž nepříteli. Jeho závěry jsou takové, že řešení musí přijít na politické úrovni. To znamená, že NATO musí zahájit jednání s Tálibánci především s těmi, kteří nejsou zdiskreditováni spoluprací s al-Káidou a mají určitý respekt u obyvatelstva na afghánském venkově, v provinciích a distriktech. [7, str. 74-75] I my jsme v této práci dospěli k tomu, že každé PRT mělo své určité strategie a priority. Nejednotnost různých PRT a nedostatečná koordinace organizace NATO podle nás zapříčinily, že vynaložené úsilí k obnově a rozvoji Afghánistánu mělo nižší efekt, než který by mohlo mít.

K současné nestabilitě Afghánistánu přispívají vzájemné spory nejen mezi jednotlivými národnostmi, ale i klanovými skupinami, které znemožňují vládě centrálně řídit jednotlivé regiony. Proto jako klíčové vidíme tuto nestabilitu uspokojivě řešit tak, aby odpovídala historickým a politickým specifickým Afghánistánu. Jednou z možností je vzájemně propojená politika na rovině vládní, provinční a místní. Jak uvedl Andrew Bacevich (odborník na soudobé vojenství, absolvent West Pointu) Afghánistán nikdy nebyl jednotným státem (podle západního vzoru) a nikdy nebyl řízen z hlavního města, ale naopak z regionů, kde hlavními činiteli byli kmenoví vůdci. Západní přítomnost v Afghánistánu vidí Bacevich jako typické revoluční řešení (rychle a od základu změnit jednu zemi a postupně i celou civilizaci). Jeho doporučením je, co nejrychleji stáhnout

všechny západní vojáky z Afghánistánu. Návrat Tálíbánu k moci vidí jako nevyhnutelný. Jeho postoj stojí na dvou argumentech. Prvním je, že Tálibán nedal dosud najevo, že by chtěl vládnout i mimo Afghánistán (tím Bacevich zpochybňuje oficiální zdůvodnění celé mise ISAF, které bylo založeno na tvrzení, že pokud Západ nepůjde do Afghánistánu, tak teroristé přijdou do Amsterdamu, do Paříže a dalších západních metropolí). Druhý argument zakládá na tom, že USA již jednou ukázala, že Tálibán může kdykoliv vojensky porazit a na nějakou dobu zdecimovat. O tom by se mělo podle Baceviche s dnešními Tálibánci hovořit. Stejně jako o podmínce, že už nikdy nesmí dovolit, aby se Afghánistán znovu stal základnou pro mezinárodní terorismus. [7, str. 75-76]

Za klíčové tedy vidíme přímá jednání s nediskreditovanými Tálibánci a vybudování základního pilíře společnosti, kterým je spravedlnost a bezpečnost. Bez pevného justičního systému není možné zajistit, že dosažený pokrok v Afghánistánu, nebude opět zničen. Musí dojít k uznání a naplňování základních práv a svobod. Bezpodmínečně je důležité také vyřešit možnost alternativního živobytí pro pěstitele opia. Dalším dlouhodobým problémem, kterým je nutné se zabývat, zůstává korupce.

Možný potenciál se nachází v budoucím využití přítomných cenných kovů (zlata, polodrahokamů) a nerostů (uhlí). Výhodou pro Afghánistán by mohla být jeho strategicky tranzitní poloha v regionu. Po uklidnění bezpečnostní situace by bylo možné podpořit místní ekonomiku nabídkou turistických cílů, jako jsou mauzolea chalífů v Kábulu či poutní místa pro muslimy v Kandaháru a Mazáre Šarífu. [1]

Vyjádření Doc. PhDr. Jana Eichlera, CSc. (výzkumný pracovník Ústavu mezinárodních vztahů) k vojákům NATO v misi ISAF v Afghánistánu: „*V rámci mise ISAF nebyli nasazováni do žádných akcí bojového ani okupačního charakteru, ale především k zajišťování bezpečnosti civilních expertů a k plnění úkolů ve strážních jednotkách. Bohužel, i tam na ně číhají zákeřní sebevražední atentátníci, kteří často nerozlišují mezi bojovou operací OEF a asistenční misí ISAF*“ [53]. To je smutná pravda. V rámci mise ISAF zahynulo 10 českých vojáků nasazených v Afghánistánu. [91]

7 Závěr

Diplomová práce se zabývá přínosem ČR k obnově a rozvoji Afghánistánu. Analyzuje českou rozvojovou pomoc v této zemi, která začala probíhat především po svržení vlády Tálibánu (od roku 2002). Česká republika vyslala své vojáky do Afghánistánu, aby se podíleli na zajištění elementární bezpečnosti v rámci mise Trvalá svoboda a na asistenční misi ISAF. Hlavním přínosem ČR na obnově a rozvoji Afghánistánu v misi ISAF byly projekty provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar, které zde působilo v letech 2008 – 2013. České PRT za období pěti let v celkovém zastoupení 2 500 vojáků a 39 civilistů dokončilo 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů a 111 projektů rychlého dopadu v souhrnné vynaložené částce téměř 300 milionů Kč. Působení AČR v Afghánistánu plynule přešlo z mise ISAF do současné výcvikové mise Resolute Support. Česká rozvojová pomoc při rekonstrukci a na podporu sociálního a ekonomického rozvoje Afghánistánu je vedle projektů PRT dlouhodobě uskutečňována rozvojovými aktivitami v rámci zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) ČR. Rozvojové projekty v gesci České rozvojové agentury v rámci ZRS jsou v Afghánistánu realizovány mimo jiné neziskovou organizací Člověk v tísni.

Rozvojové projekty, vykonávané PRT v provincii Lógar a projekty zaměřené na rekonstrukci a obnovu Afghánistánu Člověkem v tísni, jsou analyzovány spolu s postupy a metodami v praktické části diplomové práce. Pro hlubší analýzu je uvedena jejich SWOT analýza. V další části práce je provedena komparace českého, maďarského a norského PRT na základě srovnávacích ukazatelů. Úsilí vynaložené českým PRT je tak porovnáváno s úsilím maďarského PRT (představitel zemí s námi srovnatelnými) a norským PRT (zástupce vyspělých států NATO).

Na základě předložené analýzy lze konstatovat, že většina rozvojových projektů vedených ČR pro Afghánistán byla řádně ukončena a předána do užívání.

Provedená komparace českého, maďarského a norského PRT potvrdila, že český provinční rekonstrukční tým vyvíjel úsilí pro obnovu a rozvoj Afghánistánu signifikantně srovnatelné s PRT dalších států NATO, jež v rámci mise ISAF působily v některé z provincií v Afghánistánu.

8 Seznam použitých zkratek

AČR	Armáda České republiky
ANA TF	Afghan National Army Trust Fund
ANA	Afghánská národní armáda
ANP	Afghánská národní policie
CIMIC	civilně-vojenská jednotka
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČvT	Člověk v tísni
EU	Evropská unie
FOB	Forward Operation Base
ForS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
HDF	Hungarian Defence Forces (maďarské obranné síly)
ISAF	International Security Assistance Force (Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly)
LOTFA	Law and Order Trust Fund
MAT	Military Advisory Team (Vojenský poradní tým)
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
OEF	Operation Enduring Freedom (Operace Trvalá svoboda)
OMLT	Operational Mentoring and Liaison Team
OSN	Organizace spojených národů
PRT	Provinční rekonstrukční tým
QIP	Quick Impact Projects (Projekty rychlého dopadu)
RSM	Resolute Support Mission (Rozhodná podpora)
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ZRS	Zahraníční rozvojová spolupráce

9 Seznam použité literatury

- [1] PÁNEK, Jiří. Kde a jak Česká republika pomáhá Afghánistán [online]. Katedra rozvojových studií, 2013. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.development.upol.cz/wp-content/uploads/2013/02/Afghanistan.pdf>
- [2] *Afghánistán* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2015-09-24]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/afghanistan/
- [3] *South Asia: Afghanistan* [online]. Central Intelligence Agency. [cit. 2015-09-24]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>
- [4] PERNICOVÁ, Zuzana. Zemědělství mezi horami a pouští. *Rozvojovka*. 2012, č. 3, str. 3
- [5] *Afghánistán* [online]. Meta o.s. sdružení pro příležitosti mladých migrantů. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/afghanistan_dbkvs.pdf
- [6] *Vzdělávání* [online]. Člověk v tísni ČR. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <https://www.clovekv tisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/afghanistan/vzdelavani-10>
- [7] HYNEK, Nik, Jan EICHLER a Lubomír MAJERNÍK. *Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2012. 191 s. ISBN 978-80-87558-06-5.
- [8] *Taliban* [online]. Stanford University. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/367#basic-info>
- [9] *Afghánistán Lógar (ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-logar/afghanistan-logar-prt-isaf-15924/>
- [10] *Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/ukolove-uskupeni-acr-rs-42409/>
- [11] *International Security Assistance Force (ISAF)* [online]. Oficiální portál Informačního centra o NATO. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_zpravy/mise_isaf.htm
- [12] *Provinční rekonstrukční tým České republiky ISAF, provincie Lógar, Afghánistán* [online]. Vláda České republiky. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/provincni-rekonstrukcni-tym-ceske-republiky-isaf--provincie-logar--afghanistan-36739/>

- [13] *Mise ISAF v Afghánistánu (2001-2014) (Archivní)* [online]. North Atlantic Treaty Organization. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm
- [14] *ISAF Key Fact and Figures Placemat* [online]. NATO. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: http://web.archive.org/web/20070815054425/http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/isaf_placemat.pdf
- [15] *ISAF – International Security Assistance Force* [online]. Global Security. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/ops/isaf-intro.htm>
- [16] *NATO a Afghánistán* [online]. North Atlantic Treaty Organization. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm
- [17] *Příprava českého provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=9806>
- [18] *Koncept PRT* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/index_3.html
- [19] *Provincial Reconstruction Teams (PRTS)* [online]. Institute for the Study of war. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/provincial-reconstruction-teams-prts>
- [20] *ISAF and Afghan National Army Strength & Laydown* [online]. NATO. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede250110natoisaffigures_/SEDE250110NATOISAFFigures_EN.pdf
- [21] *Mise ISAF – provinční rekonstrukční tým České republiky Lógar, Afghánistán* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=10453>
- [22] *ISAF PRT* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=87307>
- [23] DRULÁK, Petr a Vít STRŽÍTECKÝ. *Hledání českých zájmů*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010. ISBN 978-80-86506-86-9.
- [24] *Afghánistán* [online]. Ministerstvo zahraniční věcí ČR. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/index.html
- [25] *Provincie Lógar* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=10519>
- [26] *Afghanistan Resolute Support* [online]. NATO. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.rs.nato.int/mission.html>

- [27] *Resolute Support Nová mise NATO v Afghánistánu* [online]. Informační centrum o NATO v Praze. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/na_knihovna/A151208_M02_023_FB1501_RESSUP.PDF
- [28] *Vojáci NATO neopustí Afghánistán úplně, v nové misi ale nebudou bojovat* [online]. MAFRA. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nato-chysta-novou-misi-v-afghanistanu-dxp-/zpr_nato.aspx?c=A130606_090318_zpr_nato_inc
- [29] *Trvalá svoboda – 2004* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=106447>
- [30] *601. skupina speciálních sil v operaci ENDURING FREEDOM 06* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.601skss.cz/ef2006.html>
- [31] *ISAF – mírová operace (nemocnice), od 24/4 2002 do 28/1 2003, Afghánistán, 269 příslušníků* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3710>
- [32] *Spojenecká mise ISAF v Afghánistánu po více než třinácti letech končí* [online]. Parlamentní listy. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Spojenecka-mise-ISAF-v-Afghanistanu-po-vice-nez-trinacti-letech-konci-352035>
- [33] *ISAF-KAIA* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=8804>
- [34] *Afghánistán Šarana (HELI UNIT ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-sarana/afghanistan-sarana-heli-unit-isaf-15554/#images>
- [35] *Afghánistán Šarana (HELI UNIT ISAF) – 3. jednotka* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=48204>
- [36] *Úkolové uskupení speciálních sil ISAF – Nangarhár 2011 – 2012* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: http://www.601skss.cz/mise/2011_ISAF/11_ISAF.html
- [37] *Afghánistán, Wardak (Vojenská policie, ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=81877>
- [38] *Afghánistán Wardak (OMLT ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=83078>
- [39] *Afghánistán Wardak (1. MAT ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [ci. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=46900>

- [40] *Afghánistán Lógar (1. MAT ISAF)* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=90507>
- [41] *Historie zahraničních misí* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-28-04]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/historie-misi/historie-zahranicnich-misi-3699/>
- [42] *Zahraníční rozvojová spolupráce ČR* [online]. Rozvojovka. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>
- [43] *Afghánistán* [online]. Česká rozvojová agentura. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/afghanistan.htm>
- [44] *Projekty zahraniční rozvojové spolupráce 2005 – 2014* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/index_1.html
- [45] *O nás* [online]. Člověk v tísni. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/o-nas>
- [46] *Afghánistán* [online]. Člověk v tísni. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/afghanistan>
- [47] *O organizaci* [online]. Podané ruce. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/informace-o-organizaci/vize-cile-poslani/>
- [48] *Breaking the Circle v Afghánistánu* [online]. Podané ruce. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/zahranicni-projekty/breaking-the-circle-v-afghanistanu/>
- [49] *Rozvoj drogové prevence v Afghánistánu* [online]. Podané ruce. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/zahranicni-projekty/rozvoj-drogove-prevence-v-afghanistanu/>
- [50] *Charita České republiky* [online]. Charita ČR. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/>
- [51] *Potravinový program pro Afghánistán* [online]. Charita ČR. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/asie/afghanistan/zlepseni-zasobovani-potravinami/>
- [52] HYNEK, Nikola, EICHLER, Jan. Češi v Afghánistánu. *Vojenské rozhledy*, 2010, roč. 19 (51), č. 2, s. 88–100. ISSN 1210-3292.
- [53] EICHLER, Jan. Afghánistán – sociální inženýrství, které nevyšlo [online]. Centrum pro ekonomiku a politiku, 2014. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://cepin.cz/cze/clanek.php?ID=1240>
- [54] *Děti s láskou – děti za mír* [online]. Občanské sdružení Přátelé Stonožky. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://www.stonozka.org/o_nas.html

- [55] *Pomoc Lógaru pokračuje – část 2* [online]. Občanské sdružení Přátelé Stonožky. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://www.stonozka.org/pomoc_logaru_2.html
- [56] *České PRT v provincii Lógar – Fakta* [online]. Vláda České republiky. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/ceske-prt-v-provincii-logar--fakta-36740/>
- [57] *Priority a projekty českého PRT v Lógaru* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/rekonstrukcni_projekty_mise_isaf_prt.html
- [58] *Príspevek ČR k rozvoji bezpečnostních složek* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/bezpecnost/prispevek_cr_k_rozvoji_bezpe_cnostnich.html
- [59] *Afghánská policie je lépe připravena na útoky Tálibánu. I díky novému checkpointu* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/afghanska_policie_je_lepe_prip_ravena_na.html
- [60] *První lógarský kandak má nově opravenou část základny* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/prvni_logarsky_kandak_ma_nove_opravenou.html
- [61] *V areálu zemědělské školy vyrostla nová jídelna a ubytovna* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/v_arealu_zemedelske_skoly_vyrostla_nova.html
- [62] *Včelařům v Lógaru bude sloužit nové centrum* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/vcelarum_v_logaru_bude_slouzit_nove.html
- [63] *Umělá inseminace pomáhá farmářům zvyšovat zisky* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/prt_zahajil_dalsi_dva_zemedelske.html
- [64] *Třetí sběrna na mléko už slouží lógarským farmářům* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/treti_sb_rna_na_mleko_uz_slouzi.html
- [65] *Táza Gul má nový ovocný sad, spolu s ním další dvě stovky rodin farmářům* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z:

- http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/taza_gul_ma_novy_ovocny_sad_spolu_s_nim.html
- [66] *Přehrada Surchab opět slouží svému účelu* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/bezpecnost/prehrada_surchab_opet_slouzi_svemu_ucelu.html
- [67] *PRT dodal místním rádiím další součásti technického vybavení* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/prt_dodal_mistnim_radiim_dalsi_soucasti.html
- [68] *PRT podpořil mediální školení pro členy provinční vlády* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/prt_podporil_medialni_skoleni_pro.html
- [69] *Školství* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/skolstvi/index.html>
- [70] *Zdravotnictví* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/prtlogar/zdravotnictvi/index.html>
- [71] *Provincní rekonstrukční tým ČR v Lógaru: priority a projekty* [online]. CzechTrade. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/provincni-rekonstrukcni-tym-cr-v-logaru-2884.html>
- [72] *Český rekonstrukční tým opustil po 5 letech Afghánistán* [online]. Economia. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesky-rekonstrukcni-tym-opustil-po-5-letech-afghanistan/r~i:article:772118/>
- [73] *Dokončili jsme školy pro více než 1000 afghánských dívek* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/dokoncili_jsme_skoly_pro_vice_nez_1000.html
- [74] *Nová škola změní život tisícovce studentů* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/nova_skola_zmeni_zivot_tisicovce.html
- [75] *Afghánští farmáři se budou vzdělávat v zemědělské škole postavené Čechy* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/afghansti_farmari_se_budou_vzdelavat_v.html
- [76] *Rekonstruovaný vodovod přivedl vodu z pramenů v kopcích až k lidem* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z:

- http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/rekonstruovany_vodovod_privedl_vodu_z.html
- [77] *PRT předal místním úřadům budovu nemocnice v okrese Chuši* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://afghanistan.mzv.cz/prtlogar/cz/aktuality/prt_predal_mistnim_uradum_do_uzivani.html
- [78] *Afghánistán – humanitární pomoc – přehled* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/projekty/humanitarni_pomoc_prehled_2005_2010.html
- [79] *Afghánistán 2008 – Lógar* [online]. iVysílání [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/208411034000356-afghanistan-2008-logar/>
- [80] *Dámská jízda* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=15598>
- [81] *Stonožka vyrazila do boje* [online]. Ministerstvo obrany ČR. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=15811>
- [82] *Program rozvojové spolupráce 2013 – 2017 Afghánistán* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/995867/PROGRAM_RS_AFG_2013_2017_final.pdf
- [83] *Souhrnná teritoriální informace Afghánistán* [online]. Zastupitelský úřad ČR v Kábulu (Afghánistán), 2015. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://www.google.cz/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=services.czechtrade.cz%2Fpdf%2Fsti%2Fafghanistan-2015-06-01.pdf>
- [84] *Podpora praktické výuky v oblasti zemědělské produkce a obchodních dovedností na středních zemědělských školách v Afghánistánu* [online]. Česká rozvojová agentura. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/www.czda.cz/cra/projekty/afghanistan/podpora-prakticke-vyuky-v-oblasti-zemedelske-produkce-a-obchodnich-dovednosti-na-strednich-zemedelskych-skolach-v-afghanistanu.htm>
- [85] *Všechny programy* [online]. Člověk v tísni. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/afghanistan/programy>
- [86] *Podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare* [online]. Česká rozvojová agentura. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/afghanistan/4-nazev-projektu-podpora-rozvoje-zpracovani-zemedelske-produkce-a-drobnych-zivnosti-v-okresu-zare.htm>
- [87] *Zvýšení kvality zemědělské produkce v okrese Zare* [online]. Česká rozvojová agentura. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:

<http://www.czda.cz/cra/projekty/afghanistan/zvyseni-kvality-zemedelske-produkce-v-okresu-zare.htm>

- [88] *Hungarian participation in NATO's mission in Afghanistan changing* [online]. Hungarian government. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://2010-2014.kormany.hu/download/a/07/a0000/Magyarorsz%C3%A1g%20afganiszt%C3%A1ni%20szerepv%C3%A1llal%C3%A1sa%20EN.pdf>
- [89] HYNEK, Nik a Peter MARTON (eds.). *Statebuilding in Afghanistan: multinational contributions to reconstruction*. New York: Routledge, c2011. Routledge studies in intervention and statebuilding. ISBN 978-0-203-80725-5.
- [90] *Hungary in Afghanistan* [online]. Hungarian government. [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://2010-2014.kormany.hu/en/hungary-in-afghanistan>
- [91] *Coalition Deaths by Year* [online]. iCualties. [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://icasualties.org/OEF/ByYear.aspx>
- [92] *Why is Norway in Afghanista? How can we best complete our mission?* [online]. Government.no. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/why-is-norway-in-afghanistan-how-can-we-/id456378/>
- [93] *Status of Norwegian contributions to ISAF and „Enduring Freedom“* [online]. Government.no. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/status_of_norwegian_contributions/id234166/
- [94] *Norway in Afghanistan: Economic and military contribution* [online]. Government.no. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/security-policy/norway_afghanistan/id587986/
- [95] *Norwegian forces to withdraw from Faryab in the autumn* [online]. Government.no. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norwegian-forces-to-withdraw-from-faryab/id679281/>
- [96] *Visit to the Norwegian PRT, Faryab province, Afghanistan, 8 – 23 July 2008* [online]. Wordpress. [cit. 2016-05-09] Dostupné z: <https://afghanhindsight.wordpress.com/2008/08/14/visit-to-the-norwegian-prt-faryab-province-afghanistan-8-23-july-2008/>
- [97] *The situation in Afghanistan and Norway's engagement in the country* [online]. Norway the official site in afghanistan. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.afghanistan.norway.info/News_and_events/News/The-situation-in-Afghanistan-and-Norways-engagement-in-the-country/#.Vy9mQNSLS9I
- [98] *Afghánistán* [online]. Norad. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <https://www.norad.no/en/front/countries/asia-and-oceania/afghanistan/>

- [99] *Norway in Afghanistan – Introduction* [online]. Norway the official site in afghanistan. [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.afghanistan.norway.info/News_and_events/norway/#.Vy9r-NSLS9I
- [100] *Česká rozvojová pomoc v Afghánistánu* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/kabul/cz/vzajemne_vztahy/ceska_rozvojova_pomoc_v_afghanistanu/index.html
- [101] *GDP at market prices (current US\$)* [online]. The World Bank. [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/countries/CZ-HU-NO?display=graph>
- [102] *Roční výdaje zemí NATO na obranu* [online]. NATO. [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?foto1=INC33cc6b_vydaje_nato.jpg
- [103] WAISOVÁ, Šárka. Poválečná obnova Afghánistánu – proměny vztahů vlády a nevládních organizací. *Mezinárodní vztahy*. 2008, ročník 43, číslo 2, str. 62-76. ISSN 0323-1844
- [104] *Afghanistan, Migration Profile* [online]. International Organization for Migration. [cit. 2016-28-04]. Dostupné z: www.merit.unu.edu/publications/uploads/1442239958.pdf
- [105] *Nationality of arrivals to Greece, Italy and Spain – Jan 2015 – February 2016* [online]. UNHCR. [cit. 2016-28-04]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>
- [106] *ISAF Troop Contributing Nations* [online]. NATO. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.nato.int/isaf/placemats_archive/2011-03-04-ISAF-Placemat.pdf
- [107] *RSM Troop Contributing Nations* [online]. NATO. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_10/20151007_2015-10-rsm-placemat.pdf
- [108] *PRT Models in Afghanistan* [online]. CMC Finland, 2008. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://www.cmcfinland.fi/download/41858_Studies_5_Eronen.pdf

10 Seznam obrázků

Obrázek 1- Expanze ISAF v Afghánistánu – říjen 2003 až říjen 2006	22
Obrázek 2 - Rozdělení provincií v rámci PRT ISAF z prosince	27
Obrázek 3- Centra působení sil RSM na území Afghánistánu	30

11 Seznam použitých tabulek

Tabulka 1 - Historický pohled na vojenské invaze do Afghánistánu	17
Tabulka 2 - Pohled na legitimitu války v Afghánistánu	20
Tabulka 3 - Zúčastněné státy mise ISAF	23
Tabulka 4 - Politické závěry vyplývající ze zkušeností působení českého PRT v Afghánistánu	37
Tabulka 5 - Plánované projekty českého PRT v Lógaru podle distriktů.....	42
Tabulka 6 - Prioritní pilíře českého PRT v provincii Lógar.....	43
Tabulka 7 - Doprovodné aktivity českého PRT v provincii Lógar	44
Tabulka 8 - Sektor: PODPORA VLÁDY	45
Tabulka 9 - Sektor: PODPORA EKONOMICKÉHO ROZVOJE	46
Tabulka 10 - Sektor: PODPORA MÉDIÍ.....	48
Tabulka 11 - Sektor: ŠKOLSTVÍ	49
Tabulka 12 - Sektor: ZDRAVOTNICTVÍ	49
Tabulka 13 - Sektor: OSTATNÍ	50
Tabulka 14 - Finanční podíl ČR na projektech rychlého dopadu v Afghánistánu do roku 2012.....	54
Tabulka 15 - Prioritní sektory v Afghánistánu ZRS ČR (2013 – 2017).....	56
Tabulka 16 - Aktéři realizace programu spolupráce a jejich činnost	57
Tabulka 17 - Peněžní dary afghánské vládě v letech 2014 – 2017	58
Tabulka 18 - Podpora praktické výuky v oblasti zemědělské produkce a obchodních dovedností na středních zemědělských školách v Afghánistánu	59
Tabulka 19 - Podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare.....	60
Tabulka 20 - Zvýšení kvality zemědělské produkce v okrese Zare	61
Tabulka 21 - Finanční příspěvky Charity na humanitární projekty v Afghánistánu.....	63
Tabulka 22 - SWOT analýza rozvojových projektů českého PRT v Afghánistánu (2008 – 2013)	64
Tabulka 23 - SWOT analýza rozvojových projektů Člověka v tísní v Afghánistánu...	65
Tabulka 24 - Komparace českého, maďarského a norského PRT v Afghánistánu	70

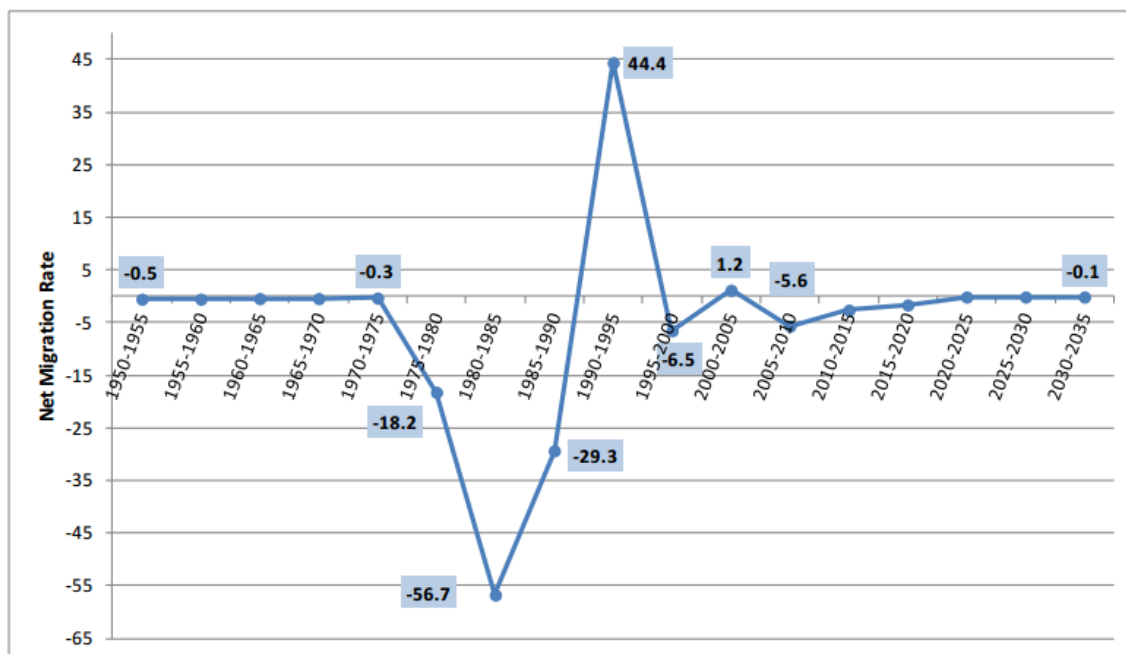
12 Seznam příloh

Příloha 1 – Migrační poměr v Afghánistánu na 1 000 obyvatel, 1950 – 2035.....	95
Příloha 2 – Procentuální zastoupení národností přicházejících do Řecka (leden 2015 – únor 2016)	95
Příloha 3 – Trend počtu příchozích národností do Řecka (leden 2015 – únor 2016)....	96
Příloha 4 – Zastoupení zemí s účastí vojenských sil v misi ISAF v roce 2011	96
Příloha 5 – Zastoupení zemí s účastí vojenských sil v RSM v roce 2015	97
Příloha 6 – Modely PRT: americký, německý, britský, skandinávský, turecký.....	98

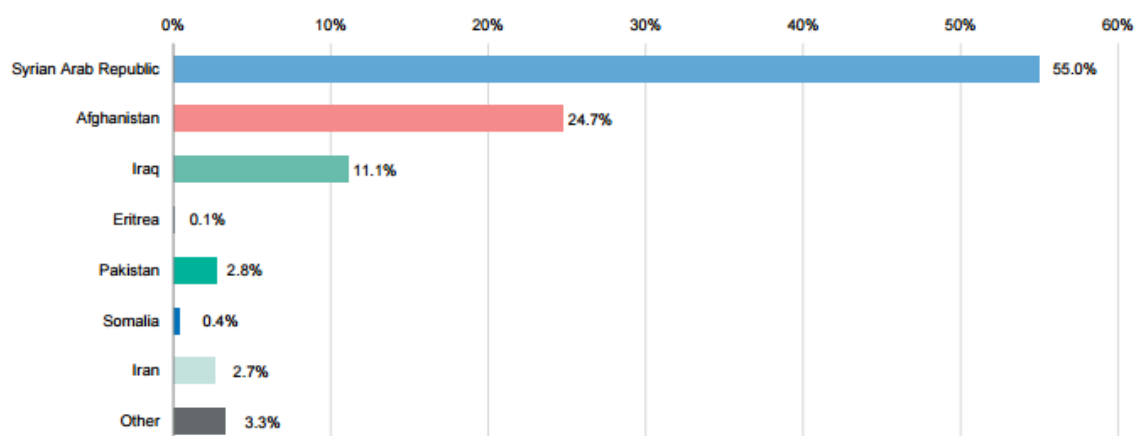
13 Přílohy

Příloha 1 - Migrační poměr v Afghánistánu na 1 000 obyvatel, 1950 – 2035

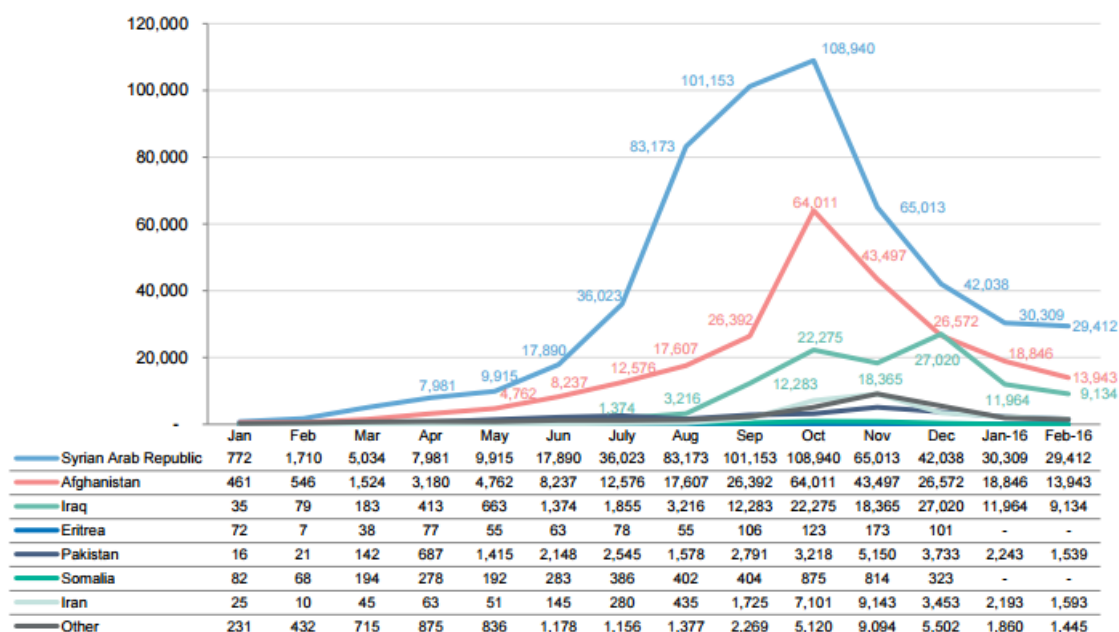
[104, str. 31]

Příloha 2 – Procentuální zastoupení národností přicházejících do Řecka (leden 2015 – únor 2016) [105, str. 3]

Příloha 3 – Trend počtu příchozích národností do Řecka (leden 2015 – únor 2016)
[105, str. 3]

Příloha 4 – Zastoupení zemí s účastí vojenských sil v misi ISAF v roce 2011 [106]

NATO		OTAN		International Security Assistance Force		ISAF		
Troop Contributing Nations								
	Albania	257		Greece	132		Portugal	114
	Armenia	40		Hungary	483		Romania	1726
	Australia	1550		Iceland	2		Singapore	48
	Austria	3		Ireland	7		Slovakia	296
	Azerbaijan	94		Italy	3815		Slovenia	79
	Belgium	528		Jordan	0		Spain	1499
	Bosnia & Herzegovina	45		Republic of Korea	426		Sweden	500
	Bulgaria	608		Latvia	136		The FYROM*	163
	Canada	2900		Lithuania	188		Tonga	55
	Croatia	299		Luxembourg	9		Turkey	1799
	Czech Republic	463		Malaysia	30		Ukraine	20
	Denmark	748		Mongolia	62		United Arab Emirates	35
	Estonia	158		Montenegro	36		United Kingdom	9500
	Finland	165		Netherlands	197		United States	90000
	France	3979		New Zealand	236			
	Georgia	924		Norway	413			
	Germany	4909		Poland	2527			
						Total		132,203

Příloha 5 – Zastoupení zemí s účastí vojenských sil v RSM v roce 2015 [107]

		Resolute Support Mission						
Troop Contributing Nations								
	Albania	43		Germany	850		Poland	113
	Armenia	65		Greece	4		Portugal	10
	Australia	229		Hungary	102		Romania	650
	Austria	10		Iceland	2		Slovakia	39
	Azerbaijan	94		Ireland	7		Slovenia	7
	Belgium	60		Italy	760		Spain	326
	Bosnia-Herzegovina	53		Latvia	23		Sweden	27
	Bulgaria	126		Lithuania	14		the former Yugoslav Republic of Macedonia ¹	39
	Croatia	106		Luxembourg	1		Turkey	509
	Czech Republic	222		Mongolia	233		Ukraine	8
	Denmark	90		Montenegro	14		United Kingdom	395
	Estonia	4		Netherlands	83		United States	6,800
	Finland	82		New Zealand	8		Total	13,110
	Georgia	856		Norway	46			

Příloha 6 – Modely PRT: americký, německý, britský, skandinávský, turecký [108]

MODELY PRT	AMERICKÝ	NĚMECKÝ	BRITSKÝ	SKANDINÁVSKÝ	TURECKÝ
Spolupráce s dalšími národy	0 - 1	4 – 5 (kontinentálně evropské)	2 (severně evropské)	1 (severně evropské)	0
Velikost vojenské sl.	40 - 120	400 - 500	150	150 - 200	70
Velikost civilní sl.	3 - 5	10 - 20	20 - 30	8 - 15	15
Vedoucí	Vojenský velitel podpořený civilním představitelem	Duální: vojenský a civilní velitel (velí příslušným oddělením)	Spojení mezi vojenským, politickým a rozvojovým představitelem	Vojenský velitel ve spojení s civilně-vojenskou skupinou	Civilní velitel
Princip	Rekonstrukce zaměřená na získání „srdcí a myslí“	Stabilizace a rekonstrukce	Stabilizace	Stabilizace	Rekonstrukce a rozvoj
Prostředí operací	Vysoce rizikové oblasti s frekventovanými vážnými incidenty, hlavně velké vojenské jednotky v ISAF a OEF, pár nevládních organizací	Nízké a střední riziko se sporadicky vážnými incidenty, pár jednotek v ISAF nebo OEF, silná přítomnost nevládních organizací	Vysoce rizikové oblasti s frekventovanými vážnými incidenty, velké vojenské jednotky v ISAF a OEF, pár nevládních organizací	Nízké a střední riziko se sporadicky vážnými incidenty, pár jednotek v ISAF nebo OEF, silná přítomnost nevládních organizací	Střední riziko se sporadicky vážnými incidenty, některé jednotky v ISAF nebo OEF, silná přítomnost nevládních organizací